

OLAV

Fra oldkirken, middelalderen og vår egen tid, s. 1

Ord om faste

Nordens biskoper inviterer, s. 5

Paven takker ja

Knut W. Ruyter, s. 6

Bibeltolkning og jødehat

Økumenisk invitasjon, s. 12

Kardinal Glemp til Norge

Berit Müller, s. 16

Om «Katolske tro og kristenliv»

Svenn J. Bjerkem, s. 18

Hvorfor kritiserer Ratzinger?

ST. OLAV

Bot og bedring

Ord, som verden så forakter, skrev Henrik Wergeland i en av sine motløse stunder av tvil på ordets evne til å nå frem, dets evne til å forandre hjertene og verden. Men heldigvis varte svartsynet aldri lenge hos denne utålmodig livsberusede sanger. Vi lærte det på skolen, og håper inderlig dagens elever fortsatt lærer det, nye og oppdaterte Mønsterplaner til tross: «Jeg i slet lune Morgenblad? Jeg, som kun behøver et glimt af solen for at briste i høi latter af en glæde, jeg ikke kan forklare mig?» Og lærte vi ikke også at den gode Henrik kalte ordene «sannhetens arme»?

Vi vet, og det visste selvsagt dikteren og teologen Wergeland og, at ordene også kan være sannhetens fiende, være redskap for fordommer, forakt og urett. Han utkommanderte nettopp sin sannhetens armé for å gå løs på «den sorte hær av fordommer», og da ganske spesielt den som holdt til «ved templets porte»: fordommene mot jødene. Som på Wergelands tid også fantes nedfelt i selve grunnloven: jøder «maa ikke taales» het det allerede i § 2. At det også stod «og Jesuiter», turde være velkjent, men har i denne forbindelse kun kuriositetens interesse. Det er den langt mer livsfarlige fordomshær «ved templets porte» St. Olav vil rette oppmerksomheten mot i dette nummer av bladet med Knut W. Ruyters artikkel «Bibeltolkning og jødehat». En provoserende tittel som det, dessverre, er godt belegg for.

Eller kanskje vi skulle si har vært, for særlig siden Det annet Vatikankonsil har Kirkens offisielle syn på og forhold til jødene gjennomgått store forandringer, et emne vi vil ta opp i neste nummer. Det dreier seg om noe nær en teologisk helomvendning kombinert med erkjennelse av dyp skyld overfor Guds utvalgte folk, et folk som katolsk påskeliturgi inntil nokså nylig kalte «de troløse jøder». Nå vet vi bedre, vi som sammen med jødene tror på Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Pavens ydmyke besøk hos overrabbiner Toaff i Roma i fjor, var et synlig tegn på denne — høyst påtrengte — sannhets erkjennelse.

Det er ingen tilfeldighet at vi tar opp dette emnet nettopp nå i fastetiden, tiden for to av de store B'er i Kirkens liv: bot og bedring.

Ord om faste

Fra oldkirken, middelalderen og vår egen tid.

1

År 125:

Fra et forsvarsskrift for de kristne – til keiser Hadrian – fra filosofen Aristides:

«Når der finnes blant dem en som lider nød og trenger hjelp, faster de en to tre dager og sender til ham den mat de ville ha spist selv.»

Ca. år 400:

Munken Cassian, vel kjent for sitt arbeid med regler for klosterlivet, hadde synspunkter på fasten som

tør være overraskende for en og annen i dag:

«Man skal ikke øve barmhjerlighet, tålmodighet og kjærlighet... som om det var en form for faste. Man skal snarere faste for å komme i besittelse av disse dyder... La oss holde oss til denne oppfatning av fasten: at vi gjennom den når til hjertets renhet og den «apostoliske» kjærlighet... Fasten kan altså ikke være det høyeste gode. Det er klart at den bare er et middel til å nå dette gode.»

Fra en preken av Gregor den store (ca. 540–604):

«Den som vil følge etter meg, må gi avkall på seg selv.» Vi må gi avkall på vårt gods og på oss selv. Å gi avkall på det vi har, det er noe som teller, men å gi avkall på det vi er, det teller enda mer.

Men hva vil det si «Å gi avkall på oss selv»? En som er hovmodig, og som blir ydmyk fordi han vender seg til Kristus, har forlatt seg selv. En som er gjerrig, og som gir avkall på sin gjerrighet og gir seg til å dele ut av sine

God gammeldags pietisme

– Vi kunne ha godt av å tenke litt mer i gammel-pietismens baner i dag. Bare dersom man kan si «nei» til egne lyster, kan man si «ja» til medmennesker som trenger vår hjelp, sier formannen i Nobelkomiteen, Egil Aarvik, i et intervju med *Indremisjonsavisen* For fattig og rik. Avisen opplyser at Aarvik «lærte ekte pietistisk hverdagskristendom å kjenne som emissær i 30-årene, og at han benekter at pietisme er det samme som svartsyn. – Det finnes

trangbrystede, svartsynte mennesker i alle leire. Pietismen gir ikke spesielt godt vekstgrunnlag for slikt. De gamle pietistene var opptatt av at en kristen må forsake noe, slår Aarvik fast og peker på at dagens frykt for «forsakelse» er tidsty-pisk: – Tidligere ba presten Gud hjelpe konfirmantene til «forsakelse og tro», nå heter det «tro og tjeneste». Det er liksom ikke riktig i stil med tidens krav å gi avkall på noe, sier Aarvik.

2

rikdommer, har visselig forlatt seg selv . . .

Vi forlater oss selv, vi forneker oss selv når vi vender oss bort fra vårt gamle menneske for å strekke oss mot det nye liv som vi er kalt til . . .

La da Kristus, som er sannheten, gjenta for oss: «Den som vil følge etter meg, må gi avkall på seg selv.»

Fra en fasteandakt av pater Hallvard Rieber-Mohn:

«Noen av oss husker en tid da fasten i bokstavelig forstand, altså en merkbar nedskjæring i mat og drikke og en del andre, mindre drastiske livsfornødenheter, var et tydeligere trekk ved manges livsførsel og fromhetsliv i ukene frem mot påskefesten enn det er nå.

Jeg vet ikke om vi uten videre kan kalle den tiden «de gode gamle dager», også faste kan bli lite ut over en «praksis» og en prestasjon, om ikke sinnet følger opp. I en holdning, en klar besinnelse, en usminket selverkjen-nelse – i en tid i kirkeåret da alt kaller på det nøkterne og voksne livsalvor i oss, fordi det munner ut i smerten, lidelsen og døden som var Jesu vei inn i Hans og vårt nye liv. Fasten er en tid for uredd realisme både overfor oss selv og overfor livets kår, uten skjønning.

I selvransakelsens stunder er vi vel like klar over det skrikende misforholdet mellom vår egen svikt og elendighet – og Guds nåde og tålmodige barmhjertighet – som troende kristne alltid har vært. Men kanskje er vi mindre konkrete og presise når det gjelder den svikten, enn mange tidligere slektsledds kristne har vært.

Vår skyld er utvilsom, hvert kors forteller oss om den. Jesus betalte den med sin lidelse og død – en slik pris forteller at den var bunnløs – langt ut over vår fatte-evne. En stor katolsk dikter skrev engang: «Jeg tror at dersom vi virkelig så Guds barmhjertighet og godhet, ville gleden sprengte våre hjerter, og dersom vi klart så ondskapen i vår egen synd, ville vi måtte dø av sorg.»

Men vi ser så lite av begge deler, åndelig nærsynte som vi er . . . Dersom Gud krever kjærlighet av slike som oss, «av hele ditt hjerte, av hele din sjel og av hele ditt sinn», – da fordrer han noe som bare kan komme fra *ham*, og som vi derfor først må åpne oss for og motta, før vi kan gi det tilbake. Et slikt overskudd har vi ikke i oss selv, og *når* vi åpner oss, er det sparsommelig og redd, akkurat nok til at vi ikke selv fortviler, men ikke nok til den store lovsang vi skulle syngte.

En milliard i boligkø

Verden over tvinges 100 millioner mennesker til å sove under åpen himmel, på fortau, undergrunnsstasjoner, i trappeopp-ganger eller på andre tilfeldige oppholds-steder, melder FN-informasjon. Nesten en fjerdedel av menneskeheten mangler skikkelig tak over hodet. Mange av disse menneskene lever svært kummerlig under usunne og helseskadelig forhold i shum-

Kjære kristne, *der* ligger vår skyld. Den er ikke så vanskelig hverken å se eller å nevne, for eksempel i et skriftemål: «Jeg har verget meg mot, og smålig spart på, Guds veldige nåde i mitt liv – så jeg er blitt en middelmådig kristen – og kan bare be om barmhjertigheten, og så troens mot til å motta Hans gaver i et villigere sinn i dagene som kommer.»

År 1987:

Pater Kjell Arild Pollestads preken ved TV-andakten fra Lunden Kloster nyttårsaften 1986 har ikke mistet noe av sin aktualitet selv om vi nå skriver Fastetiden 1987. Her er mye å ta med på veien mot påsken:

«Brød og sirkus», ropte romerne i forfallstiden, før det store sammenbruddet. Jeg synes vi idag kan høre et uhyggelig ekko av dette gamle og bevisstløse ropet i vårt eget folk. Det lover ikke godt for fremtiden.

«Mennesket lever ikke av brød alene», sier et gammelt ord. Kanskje kan det være et ord å minnes i det nye år. Det kunne få oss til å tenke litt anderledes om mange ting, det kunne åpne våre øyne for at vår tids brød, nemlig pengene, slett ikke kan løse alle våre problemer.

La meg ta et eksempel: Hvordan reagerer vi når vi på dagsre-nyen ser en reportasje fra et alders-

strok i eller rundt storbyene. Det dreier seg i første rekke om de fattigste i utviklingslandene, men også i industrilandene er det stadig flere som tvinges ut i slummen eller som helt mangler bolig.

Dette er et av de synligste, men lite omtalte problemer i dagens verden. For å rette oppmerksomheten mot dette store problem – og all denne lidelse – besluttet FN å erklære 1987 som internasjonalt Bolignødår.

hjem eller en barnehage, hvor de gamle eller barna har det trangt og lite komfortabelt? Tenker vi ikke da nesten automatisk: her må det større bevilgninger til? Et stykke på vei kan det være riktig tenkt, men vi bedrar oss selv dersom vi tror at løsningen på barnas og de gamles problemer ligger der. Faktum er at det er ikke først og fremst større bevilgninger barna og de gamle trenger. De trenger oss. De er langt mer underernært på menneskelig kontakt og stimulans enn på bevilgninger. Ikke få såkalte yrkesaktive nordmenn bruker idag adskillig mer tid på å lufte hunden enn på å besøke gamle og ofte ensomme foreldre og slektninger. Barna mangler ikke *ting*, men det er påfallende å oppleve hvordan de ofte hungrer etter å bli tatt på fanget og klødd bak øret...

«Mennesket lever ikke av brød alene.» Det er ikke nok med bevilgninger og sosialbudsjett – det er ikke engang hovedsaken. Det finnes noe livsnødvendig som ikke kan regnes i tall. Glemmer vi dette, vil vår velstand råtne innenfra, og bli et skjørt og glorete skall rundt et stort og ensomt tomrom. Det er allerede mange som fryser i vårt samfunn. Kirkens SOS opplevde denne julen rekord i antall oppringninger, fra mennesker som trøstet seg til en ukjent stemme i telefonen, fordi

Et spørsmål om selvkritikk

Bønneuken for kristen enhet er forlengst forbi. Men emnet er aktuelt året rundt, derfor sakser vi litt fra en preken av pater A.J. Ivens i «Forum» – Asker og Bærum's utmerkede lille katolske menighetsblad (så lite er det forresten slett ikke). «Vi tror alle at kirken er kalt til å tjene Gud og til å forkynne evangeliet, kalt til å

stå til tjeneste for hele menneskeheten. Når vi ber om kristen enhet, da vil vi først og fremst forsøke å komme ut av vår egen selvsikre trygge krets. Spørsmålet om å komme til enhet er derfor ikke minst et spørsmål om selvkritikk... Å leve efter vår tro må være ensbetydende med en uforbeholden kjærlighet til hverandre.»

3

de ikke hadde noen nærmere å snakke med. Vi må gjøre hva vi kan for at en så dyster rekord ikke skal bli slått neste jul...

Hva er meningen med livet vi lever? Om vi tenker på de mennesker vi har kjent som nå er døde: Hvem er det vi husker? Hvem er det som har betydd mest for oss? Er det de som fikk alle krav til livet oppfylt, de som nådde høyest og utrettet mest? Husker vi ikke egentlig bedre dem som gav, som delte det de hadde, om det så bare var et smil og noen vennlige ord?

Den européeren fra middelalderen som huskes best av flest, er Frans fra Assisi, den rike unge mannen som kledte seg naken på torvet i sin hjemby, for å gi alt han eide til de fattige.

Den krigshelt fra 2. verdenskrig som vil bli husket når både Churchill og Roosevelt er glemt, er Maximilian Kolbe, som i Auschwitz lot seg henrette i en annens sted.

Kan ikke dette være en pekepinn for det nye år og for all fremtid. Det det kommer an på i livet, er ikke å kreve, men å gi; ikke å samle i skuffer og skap, men å dele ut. Tenk om vi i år kunne bruke litt mindre tid på å samle penger, og litt mer tid på å vise oppmerksomhet. De mennesker som blir stående i vår felles hukommelse, er slike som har

strødd kjærlighetsroser på andres livsvei. I Kirken kaller vi dem helgener, men det spiller ikke så stor rolle hva vi kaller dem, bare vi innser at det er de som har sannheten, og derfor også livet, på sin side. I diktet «Septemberlys» oppsummerer Åse-Marie Nesse denne gamle visdom i følgende ord:

*ingen ting går tapt
av det som glid gjennom opne
hender
men det som hendene lukker seg
om*

*klamrar seg til
det går tapt
for alltid.*

Vår kjære
SØSTER PHILOMENE HOFSCHULTE
døde i Oslo den 12.02.1987
i en alder av 73 år
og etter 49 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.
ST. JOSEPHSØSTRENE

*De rettferdige skal blomstre som palmen,
vokse som seder på Libanon.
De er plantet i Herrens hus,
i hans forgård skal de blomstre.
Selv grånende bærer de frukt,
gir ikke tegn til å visne.
De forkynner at Herren er rettvis,
han er min klippe, han svikter ikke.*

Salm 92

4

Fasteaksjonen 1987

Til støtte for gamle og funksjonshemmede.

FASTEAKSJONEN er en årlig felles innsamling som den katolske kirke i de nordiske land står for. For hvert år fastsettes aksjonens tema av Den Nordiske Bispekonferanse.

For 1987 er temaet ELDRE OG FUNKSJONSHEMMEDE:

Etter at Caritas Internationalis og mange utførende organisasjoner fikk melding om vårt tema, er det kommet en rekke prosjektforslag, som

- fast lege til et senter for spedalske i Liberia;
- trehjulssykler med hånddrift (ca. 70 kr. pr. stk.) til fysisk utviklingshemmede i Zaire;
- sengeheis til et internasjonalt kristent aldershjem i Egypt, et land hvor det stadig blir vanskeligere for de kristne;
- støtte til rehabilitering og integrering av det økende antall fysisk funksjonshemmede barn i Papua Ny-Guinea;

og ellers en lang rekke av prosjekter hvor litt hjelp fra oss til en stasjonsvogn, en heis, til opplæring og omsorg betyr noe nær et nytt liv for mange eldre og funksjonshemmede medmennesker.

Endelig fordeling til de konkrete prosjekter foretas av Nordisk Katolsk Utviklingshjelp (NKU), når aksjonen er avsluttet og resultatet er kjent.

NKU er samarbeidsorgan for Caritas-organisasjonene i Norden.

Vi lar den hellige biskop og kirkelærer Basilius (4. årh.) si det som skal sies:

*Det brød du har til overs
er egentlig de sultendes brød.
Klær som bare henger i skapet
tilhører dem som ikke har klær.
Sko som du ikke bruker
tilhører dem som går barbent.
De pengene du har lagt på en haug
er egentlig de fattiges penger.
Hver gang du unnlater å gjøre en
kjærlighetsgjerning gjør du urett.*
(Fra I Ditt nærvær, St. Olav Forlag 1981)

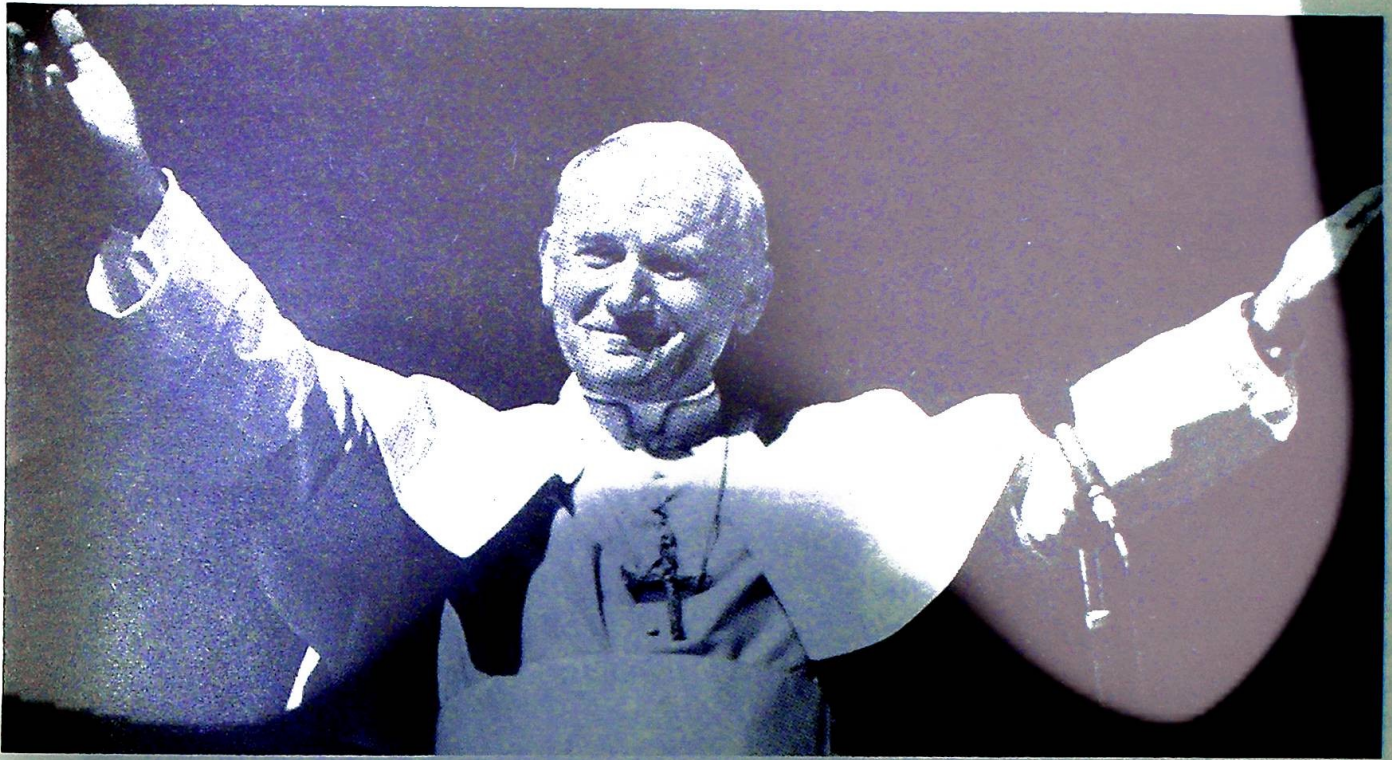

CARITAS NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 900 4064

Følgende gledelig pressemelding nådde St. Olavs redaksjon midt i arbeidet med dette nummer av bladet:

PAVEN KOMMER TIL NORDEN

Pave Johannes Paul II er invitert av Den Nordiske Katolske Bispekonferanse (i.e. lederne for de katolske stift i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige) til å besøke de nordiske land.

Det var Bispekonferansens formann, biskop Paul Verschuren av Helsingfors, som på samtliges vegne overbragte invitasjonen da Paven den 26. februar mottok de nordiske overhyrder i fellesaudiens. Paven på sin side takket med glede ja til invitasjonen. Dermed vil overhodet for Den Katolske Kirke for første gang i historien besøke de nordiske land.

Som under alle Pavens reiser, vil det i første rekke dreie seg om en sjelesørgers besøk til egne trosfeller (i de nordiske land dreier det seg om rundt regnet 200.000 katolikker). Man kan imidlertid regne med at han også vil søke kontakt med de luthersk-evangeliske folkekirker samt de ortodokse og øvrige kristne trossamfunn for dermed å styrke vår felles tro på Gud, vår Far, og hans Sønn, vår Herre Jesus Kristus.

Ventelig vil Paven i egenskap av overhode for Vatikanstaten, under sitt besøk også treffe statsoverhodene og representanter for de respektive regjeringer.

Tidspunktet for ankomsten er foreløbig ikke bestemt. Man kan imidlertid ikke regne med at det vil kunne finne sted før i 1989. Programmet vil først bli utarbeidet senere og da i samråd med alle berørte parter.

Den Nordiske Bispekonferanses medlemmer tror og håper at Pavens personlige nærvær i de enkelte stift vil kunne hjelpe mange til religiøs besinnelse og fornyelse, men også i videre sammenheng at besøket kan bli en betydelig oppmuntring til fortsatt streben etter alle kristnes enhet.

Brutal dom mot ortodoks geistlig

Sju års leir med strengt regime og fem års forvisning! Det er den pris teologen Vladimir Rusak må betale fordi han har talt åpent om forholdene i sin egen kirke, melder «Ropet fra ost». Noden for den russisk-ortodokse kirke drev ham til å stå åpent frem med kritikk, første gang i en henvendelse til Kirkenes Verdensråd i 1983 der han bl.a. beskrev de problemer en prest får når han av samvittighetsgrun-

ner må handle annerledes enn det som er den offisielle linje. Han gjorde også rede for hvordan myndighetene stadig bruker prestene i propagandaapparatet.

Rusak har nektet å undertegne en «anngererklæring» som patriark Pimen fremla for ham, og i september i fjor falt den harde dommen. Patriark Pimen har for øvrig uttalt offentlig at ingen blir fengslet for sin tro i Sovjet.

A propos Bibel-aksjonen

Rolf Wesenlunds bibel-reklame vil neppe være ny for St. Olav's lesere, men redaksjonen synes den tåler (fortjener?) en reprise: «Den som ikke kjenner bibelen, kan jo ikke løse kryssord engang!»

Kirkens forhold til jødene er en lang og til dels meget smertelig historie. St. Olav vil i to artikler fremover rette søkelyset mot vesentlige sider ved dette meget komplekse forhold. I dagens artikkel søker Knut W. Ruyter å gi svar på et sentralt spørsmål i den forbindelse: i hvilken utstrekning kan jødehat være et resultat av kristen teologi?

I neste artikkel vil han ta for seg den gryende dialog og gjensidige forståelse som har funnet sted mellom den katolske kirke og jødedommen siden Det annet Vatikankonsil.

På bakgrunn av sine egne erfaringer skriver Nobelprisvinneren Elie Wiesel, en av de få overlevende fra Auschwitz, at «alt jeg visste om kristendommen var dens hat til mitt folk.» Det jødiske folks historie synes å bekrefte dette: Det er en historie fylt av forfølgelser forårsaket av fordommer og hat. Fenomenet er ofte kalt anit-semittisme, eller mindre utilsørt, jødehat.

I denne artikkel vil vi se på noen av grunnene, og i hvilken utstrekning jødehat kan være et resultat av kristen teologi. Jeg er redd en slik artikkel langt på vei må vies til kristen intoleranse. Det er langt fra et hyggelig emne, men jeg tror utlegningen er verdifull og nødvendig for oss kristne.

Jeg har begrenset meg til tolkningen av den såkalte blod-forbannelsen i Matteus 27,25: «La hans blod komme over oss og våre barn.» Etter en «nåtidig» eksegese av bibelverset, vil vi se

nærmere på tolkningen av det hos forskjellige kirkefedre og teologer i urkirken og i middelalderen. Det betyr at vi vil oppdage de kristne holdninger og handlinger som utgjør hva den jødiske historikeren Jules Isaac kaller «foraktens lære.»

Hvordan skal vi forstå Matt 27,25 i dag?

Matteus 27,25 tilhører en gruppe tekster i Det nye testamente som D. Hare har kalt «hedensk anti-judaisme.» Det som kjennetegner disse tekster, er at de betrakter Israels ulydighet og frafall som endelig, og at Israel nå er erstattet av et «nytt Israel,» kirken. Bruken av ordet *laos* — hele folket — er brukt bevisst som en etnisk betegnelse på det jødiske folk for å gi hele det jødiske folk ansvaret for Kristi død.

Det er imidlertid av avgjørende betydning å se dette verset i sin rette sammenheng. Slik vi forstår

verset i dag, har det primært en apologetisk funksjon. Matteus skrev sitt evangelium etter ødeleggelsen av Templet i Jerusalem, og etter at hans menighet må slå fast at forkynnelsen blant jøder har mislykkes. I stedet var den kristne menighet konfrontert med en levende og aktiv synagoge. Matteus' menighet hadde endog erfart forfølgelser og pisking i synagogene, hvilket kan tyde på at de har gått ut eller blitt jaget ut (Matt 23,29-39; 10,16-33; 5,10-12; 22,6). Matteus gjenspeiler en viss pessimisme på grunn av de mislykkede forsøk på å omvende jødene til den kristne tro, for så til slutt å gi det helt opp. Matteus' løsning, som kom på en tid da denne konflikten ennå var akutt, var å skille ut kirken (*ekklesia*, 16,18) fra synagogen. Således kom kirken *i stedet for* synagogen som Guds folk. Den teologiske forklaring var at jødene hadde forkastet

Når ble Kristus født?

Det var et spørsmål som paven tok opp under en audiens nylig i Roma.

Paven avviste ikke tanken om at Jesu fødselsdag og år kunne være andre enn det vi nå feirer. Men han var heller ikke overbevist om at det tidspunkt som datamaskinen nå hevder, nemlig fire år før «Anno Domini», var det riktige. Seks år tidligere, – som noen eksperter påstår – festet han liten tiltro til.

CATHOLIC HERALD

Enighet i London

Etter tre års arbeid er «annen runde» i forhandlingene i «Den anglikansk/romersk-katolske internasjonale kommisjon» (ARCIC) lykkelig ført til ende. Dokumentet kommisjonen la frem i slutten av januar i år, må betegnes som et gjennombrudd på veien mot en eventuell gjenforening av de to kirker. Der slås det

nemlig fast at de fire hundre år gamle teologiske uoverensstemmelser mellom de to kirker må betraktes som overvunnet. «På dette området er det ikke lenger tale om ulike tolkninger som skulle rettferdiggjøre en fortsatt adskillelse av våre to kirker.» heter det ordrett i dokumentet som nå legges frem til formell godkjenning av de «ansvarlige» i de to kirker. epd.

OG JØDEHAT

Fra Titus-buen i Roma: Ødeleggelsen av tempelet i Jerusalem.

Kristus, Guds budbringer, og at Gud, som svar på dette, hadde forkastet Israel (21,43; 22,7f; 23,37-39). Den sentrale tanke for Matteus er å forklare hvorfor Gud hadde invitert hedningene til sitt rike (28,16-20), mens jødene nå var utelukket (22,8ff). Det er tydelig at utkastelse og forfølgelser førte til skarp polemikk og avvisning, men samtidig ble de kristne stadig minnet om at de skulle elske sine fiender (5,10,44). Matteus ga ingen tillatelse til å hate jødene. Hovedhensikten med Matt 27,25 er derfor apologetisk, om enn polemisk i en konfliktfylt situasjon.

Løsrevet fra sin opprinnelige historiske sammenheng, viste det seg at dette verset kunne leses som en generell dom over alle jøder til alle tider og bli et kraftig springbrett for anti-semittiske holdninger og handlinger.

Urkirken

La oss se litt nærmere på noen slike eksempler fra urkirken.

I martyren Justins bok *Dialog med jøden Trypho* finner vi den klassiske form for å fremsette det anti-jødiske argument: den «tenkte» dialog med en jøde. Dialogen dekker en hel rekke emner for å vise at den nye loven avskaffet den gamle. Justin forklarer at blod-forbannelsen (Matt 27,25) nå er blitt oppfylt:

«For omskjærelsen . . . ble gitt som et tegn på at dere vil bli atskilt fra andre nasjoner og fra oss, og at dere alene må lide det som dere nå rettmessig lider, og at deres land vil legges øde og deres byer fortæres av ild, og at fremmede vil spise deres frukt i deres nærvær, og ikke en av dere vil kunne gå opp til Jerusalem.»

«Følgelig har alle disse ting skjedd dere i all rettferdighet,»

hevder Justin, «for dere har slått i hjel Den Ene Rettferdige.» På grunn av denne forbrytelse er loven opphevet og synagogen er erstattet av kirken, «Guds sanne sønner,» og jødene er forkastet av Gud, fordi de forkastet Kristus:

« . . . høydepunktet i deres galenskap ligger i dette, at dere hater Den Ene Rettferdige og slo Ham i hjel . . . »

Det varte ikke lenge før jødene beint fram ble anklaget for å være «Guds mordere.»

En like sterk anti-jødisk holdning finnes hos mange av kirkefedrene. I sitt skrift *Et svar til jødene* slo Tertullian med ettertrykk fast at «hele Israels synagoge slo Ham i hjel» for deretter å sitere Matt 27,25. Origenes anklaget også jødene for å ha drept Kristus, basert på en rekke profetier, som «beviste» at Gud hadde trukket tilbake sin beskyttelse av det jødiske folk. Guds velsignelser var blitt overført til kirken. Ødeleggelsen av Jerusalem og Templet, oppløsningen av den jødiske stat, spredningen av jødene og den romerske okkupasjon av Palestina var tegn på at jødene var forbannet fordi de drepte Jesus. Med rette, sier Origenes, kan jødene kalles «Guds fiender.»

Augustin, biskopen av Hippo, er bindeleddet til middelalderen.

Enkelte lyspunkter også i sør-afrikanske fengsler

Ikke alle nyheter fra Sør-Afrika er triste, skriver *Catholic Herald*, — selv ikke når det gjelder innesperrede. Det meldes at generalsekretæren for Den katolske bispekonferanse i landet for en tid siden ble flyttet fra sin enecelle for å dele celle med en bilmekaniker.

For å korte tiden fikk generalsekretæren overtalt bilmekanikeren til å lære ham alt om bilmotorer og hvordan de repareres. Til gjengjeld syntes pater Smangaliso, som er spesialist i gregoriansk sang, at han fikk gjøre gjengjeld. Resultatet er blitt — ifølge meldinger, — at Sør-Afrika nå har iallefall én bilmekaniker som av hele sitt hjerte går inn for gregorianske hymner. CATHOLIC HERALD

Sør-Afrikas katolske erkebiskop ber om avklaring

Erkebiskopen av Durban, Denis Hurley, har tatt til motmæle overfor den pavelige delegat i Sør-Afrika angående presters rolle i politiske saker.

Den pavelige delegaten, erkebiskop Jan Mees, kom med en advarsel til Den sør-afrikanske katolske bispekonferansen (SACBC) om at prestene måtte holde seg borte fra politikk. Erkebiskop Mees

8

I Svar til manikéeren Faustus legger Augustin fram sitt syn på forholdet mellom kristne og jøder i form av en allegori om Kain og Abel. Hele fortellingen er å forstå typologisk: jødene som Kain, kristne som Abel. Augustin understreket at jødene — Kain — ikke skulle drepes som svar på den store synd de hadde begått ved å drepe Kristus. Men de skulle bli spredt for alle vinder og således vitne om den skjebne som rammer den som forkastet Kristus.

Derfor ble det satt et merke på Kain og på jødene, slik at de kan bli skilt fra alle andre folk. Man kan ikke la være å tenke på at noen århundrer senere ble det krevet av jødene at de skulle bære spesielt merkede klær som et kjennetegn på skam og utstøtelse, først av det fjerde Laterankonsil (1215) og til slutt av nazistenes dekreter i Hitler-Tyskland.

Lignende allegorier er gjentatt i Augustins *Tractatus adversus Judaeos*. Jøder skal bli fortalt det følgende: «Dere i deres foreldres navn, har drept Kristus.»

Så langt kan vi konkludere at noen av anti-semittismens røtter er teologiske. Gradvis begynte den kristne kirke å skrive sin antijødiske holdning inn i biskopelige hyrdebrev og kirkelig lovgivning. I året 250 krevde biskop

Cyprian av Kartago at alle jøder skulle utvises av hans bispedømme under tvang. Synoden av Elvira (306) forbød blant annet ekteskap mellom jøder og kristne og foreskrev at jøder og kristne ikke må spise sammen. Kirken levde i en konfliktsituasjon og i konkurranse med et stort antall jøder. Kirkens metode var å undergrave jødedommen ved å benytte seg av argumentet om utvelgelse av et nytt folk og forkastelse av det gamle på grunn av deres ulydighet og deres store forbrytelse. Således er den antijødiske tolkning ikke bare teologi. Den er en ideologi, som gir sin støtte til bitter og varig fiendtlighet.

Middelalderen

I løpet av middelalderen fant det sted få endringer teologisk sett. Imidlertid skal vi merke oss at

mange av kirkens ledere, biskoper og paver, og enkeltkristne, forsøkte å innprente toleranse overfor og beskyttelse av jødene; fra Gregor den stores inngrep mot tvangskristning av jøder (590) og innflytelsesrike forordninger, som ga jødene pavelig beskyttelse og religionsfrihet, og fram til en hel rekke pavelige buller i perioden fra ca. 1120 til 1400-tallet som tok jødene i forsvaret mot stereotype anklager (jf. T. Rasmussen, *Kirke og Kultur*, 10/1981, s. 608). Dette var med på å hemme antisemittismen og viste kirkens spesielle forhold til jødedommen som det utvalgte folk i Guds frelsesplan (jf. Rom. 9-11).

Likevel fortsatte de fastlåste teologiske standpunkter, som vi diskuterte ovenfor, å forme den kristne bevissthet og skjerpe anti-jødiske holdninger. Til tider ble jøder tvunget til å underkaste seg dåpen, jødiske barn ble bortført for å bli oppdratt i kristne hjem eller klostre, og lokalkirker etablerte offentlige fornærmende opptredener mot jødene, særlig under påskehøytiden. Basert på anklagen om skyld og evig straffansvar oppmuntret f.eks. biskoper av Beziers folket til å stene jødene til gjengjeld for at de hadde korsfestet Jesus; en tradisjon som varte i århundrer. En annen påskeskikk utviklet seg i

sa at «kirken i sin visdom forbyr sine prester å delta aktivt i politikken. Det er overlatt til legfolk.»

I sitt svar sa erkebiskop Hurley, som er avtroppende leder av SACBC, at pave Johannes Paul II nå må klargjøre forskjellen på ulovlig sosial og politisk aktivitet på den ene side og kirkens jordiske misjon på den andre side. Hurleys svar ble møtt med entusiastisk applaus blant kollegene.

NØP

Catalonia. Spesielle klapper og klubber ble delt ut til menigheten på langfredag, og på slutten av gudstjenesten ga presten et tegn om å rangle med klappene og slå klubbene mot hverandre for å tilkjennegi at de var rede til å drepe jøder. Dette skjedde særlig på det folkelige plan, og regelrette jødeforfølgelser hendte bare unntakelsesvis.

Det var ikke før Urban IIs oppfordring til korstog (1096) at jødene ble gjort til offer for kristne som kjempet for Kristus. I by etter by, der også det sosiale og økonomiske grunnlaget for jødehat lå til rette, angrep korstogfarerne jødiske bosetninger med tøylesløs blodtørstighet. Etter dette ble forholdet til jødene stadig mer anstrengt, og kirkens polemikk mot jødedommen nådde sitt høydepunkt. Det førte blant annet til det fjerde Laterkonsils restriktive og rasistiske lovgivning (1215), brenningen av Talmud i 1241, men også til utstrakte fordrivelser av jøder (i 1492 ble 100 000 jøder fordrevet fra spanske områder) og til henrettelser i et mye større omfang enn under korstogene.

En ny drivkraft bak disse anti-jødiske grusomheter var nok en gang de teologiske antakelser fra urkirken. Det populære bibelske paradigme om jødernes skyld for korsfestelsen av Kristus ble ofte

Vanskeligheter i Burundi

I Burundi — et land med 4,4 millioner innbyggere hvorav 57% er kristne — har regjeringen forbudt religionsundervisning i skolene, rapporterer Vatikanradioen. Forbudet kom etter at regjeringen hadde stengt landets kristne grunnskoler. Forholdet mellom staten og kirken er blitt gradvis forverret i løpet av de siste årene

på grunn av utvisning av misjonærer og nei fra regjeringen til flere kirkelige prosjekter.

Regjeringen anklager kirkens folk for å stå bak forskjellige tiltak rettet mot regjeringen. Landets biskoper på sin side tilbakeviser disse anklagene. Paven har ved flere anledninger kritisert regjeringens handlemåte.

ORIGINS

9

Jodenes helligste sted: Klagemuren i Jerusalem.

brukt i liturgi, prekener og teologiske verker.

Ivrige predikanter, som cistercienseren Rudolf og flere tiggerbrødre, anklaget jødene for ritualmord på barn og for å ha vanhelliget hostien. De tvang dem til å lytte til omvendelsesprekener, og hvis de ikke underkastet seg dåpen, oppfordret de kirken til å angripe dem, noe som

av og til førte til pogromer eller henrettelser ved inkvisisjonen. Som den helgenkårete (!) fransiskaner, Johannes av Capistrano, sa: «Å bekjempe jødene er en katolikk s plikt, ikke en frivillig oppgave.»

Noe av den teologiske begrunnelse for anti-jødiske holdninger finner vi også i Thomas Aquinas' innflytelsesrike *Summa Theologica*. Der besvarer han spørsmålet «Om Kristi forfølgere visste hvem Han var?» I sin utredning gjør han en vesentlig distinksjon mellom det jødiske folk og de jødiske ledere. Folket er uten videre fritatt for skyld, men Thomas argumenterer at de jødiske ledere (= forfølgerne) visste at Han var Messias og burde ha visst at Han var Guds Sønn, fordi de så tydelige tegn på Hans guddommelighet, og han avslutter artikkelen slik:

«Den uvitenhet, som man selv er skyldig i, fritar ikke fra skyld, men synes heller å forsterke den; for den viser at et menneske er så sterkt knyttet til synd at det ønsker å bli forblindet av uvitenhet for ikke å unngå å synde. Jødene syndet derfor i det de korsfestet ham ikke bare som mennesket Messias, men også som Gud.»

«Kristi drapsmenn» syndet svært alvorlig og «er ikke fritatt for sin urettferdighet.» Dette argument synes å være den almin-

Prester og barn brukt som politiske brikker

Opprørere som bekjemper regjeringene i både Angola og Mozambique er nå i ferd med å myrde og kidnappe prester, barn, ordensfolk og lekfolk for å rettferdiggjøre sin sak.

Ifølge en rapport som UNICEF har laget på grunnlag av en inspeksjonsreise i

de to landene, blir skoler, klinikker, kirker og moskéer sammen med matlagre for befolkningen ødelagt av samme grunn. Flere steder har opprørerne forgiftet brønnene. Rapporten etter inspeksjonen beretter at siden borgerkrigene i de to land brøt ut, er mer enn én million mennesker omkommet, hvorav omlag 140.000 drepte er barn. Blant de døde er mange medlemmer

av katolske ordener og hjelpearbeidere fra land utenfor Afrika.

Omtrent 8,5 millioner mennesker fra Angola og Mozambique, det vil si rundt halvparten av befolkningen på landsbygden i de to landene, er blitt forflyttet eller er flyktninger i sitt eget land på grunn av urolighetene, skriver UNICEF i sin rapport.

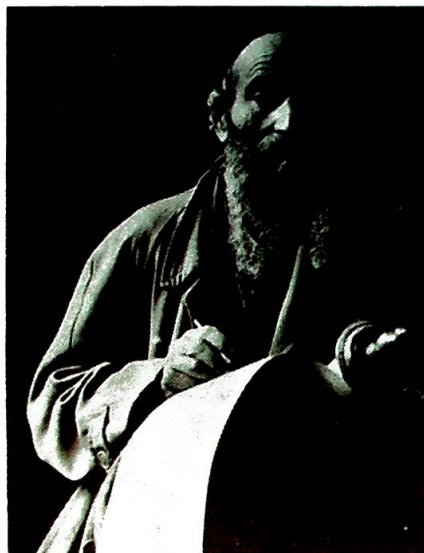
NØP

10

nelige tolkning av Matt 27,25 i middelalderen. Bibelversets opprinnelige sammenheng var gått tapt, og ordene fikk en ny betydning: fra apologi til grove anklager mot jødene som Guds mordere. Og jødernes erfaring var at disse «ord, dessverre kan såre, og til tider drepe» (Leonard Kravitz).

Disse anti-jødiske synspunkter farger praktisk talt hele den kristne teologi og eksegese, forkynnelse og katekese, fra denne tid helt fram til vår egen. Heller ikke Reformasjonen avvek mye fra disse standpunkter. I *Jødene og deres løgner* (1542) oppfordrer Luther adelen til å fordrive «jødernes forbannede og forkastede rase,» denne «utålelige djevlelske byrde.» Om enn i forsiktigere ordelag kan man den dag i dag høre andakter med et antisemittisk innhold, noe som Jahn Otto Johansen har påpekt flere ganger: «... jeg våger den påstand at det hver eneste uke kommer formuleringer og bilder som i sin effekt spiller på jødene som drepte Kristus, etc.» (Kirke og Kultur 3/1981, s. 136).

Mange vil hevde at holdningene som denne «foraktens lære» gjenspeiler, gjorde det største folkedrap i historien mulig. Man kan vanskelig glemme Arthur

Hertzbergs foruroligende spørsmål om Hitlers nazivelde: «Er det mulig at dette hatets enorme kraft ble avlet i løpet av noen få tiår?»

Kirkelig arv

Vi kan ikke komme bort fra at antisemittismen er en holdning som vi har fått i arv. Det er på tide at vi i kristenhetens navn erkjenner vår skyld og kvitter oss med arven. Ingen tenkende katolikker vil i dag sitere Justin, Thomas eller Martin Luther som seriøse belegg for eget syn på jødene. Men ofte ligger arven der, som *ormesæd* – som Odd Eidem har uttrykt det. Holdningene bryter sjelden fram til overflaten, men ligger latent hos de fleste og kan gi næring til ureflekterte holdninger. Derfor må vi tore å

spørre oss selv: fører vi kristne videre denne foraktens holdning mot jødene? En ting er sikkert: den er seiglivet og svært vanskelig å få has på. Ofte er den en del av dagligtalens slitte floskler, som f.eks. jødepakk, han fikk sin judaslønn, det renner jødeblod i hans årer, i Israel er jødene like ille som nazistene.

Problemet går imidlertid dypere enn dette. Den konvensjonelle antisemittisme synes fortsatt å «næres» av moderne teologi og av kirkelig praksis i forkynnelse, liturgi og katekese. For eksempel har Charlotte Klein avdekket anti-jødiske holdninger og vurderinger i moderne teologi ved å undersøke såpass kjente og innflytelsesrike eksegeter og teologer som P. Benoit, X. Leon-Dufour, R. Bultmann, E. Stauffer, K. Rahner, L. Goppelt og mange andre (*Anti-Judaism in Christian Theology*, London 1978).

Prekener kan til tider inneholde inngrodde anti-jødiske floskler om «farisæerne,» om jødisk gjengjeldelsesmoral, om Det gamle testaments hevnaktige og dømmende Gud eller påstanden om at Jesus skal ha «oppfunnet» nestekjærligheten. I liturgien har jeg selv opplevd oppførelser av lidelsesberetningen som har vært poengtert anti-jødisk, f.eks. ved å la menigheten spille «jødene» og rope ut: «Korsfest ham, korsfest

Ny formann i Legmannsrådet

Legmannsrådet i Oslo Katolske Bispedømme har fordelt vervene etter «avgang» og nyvalg. Ny formann er Turid Folkedal fra St. Theresias menighet på Hønefoss, og ny viseformann Gjermund Høgh fra St. Hallvard i Oslo, mens Frode Eidem fra St. Magnus i Lillestrøm fortsetter som kasserer. Avtroppende formann Oddvar Haslerud overtar som sekretær, et verv som ifølge statuttene også kan ivaretas av andre enn rådets egne medlemmer.

Ikke for politiske fanger

Den medisinske lovgivning i Sovjetunionen gjelder ikke lenger for landets politiske fanger, det har bl.a. Oleksander Shevchenko, en 45 år gammel biolog fra Kiev, fått erfare. I 1980 ble han domt til fem års fengsel og tre års eksil for sin ny-utgivelse av Samizdat-avisen «The Ukrainian Herald». Shevchenko er nå i eksil i Kazak-

sthan hvor han arbeider som snekker på et kollektivbruk. Han trenger sykepermisjon, men legen nekter ham dette – med loven i hånd. Først når dommen er sonet om halvannet års tid, kan han vente hjelp fra helsesektoren, melder «Church of the Catholics» som publiseres av eksil-ukrainere i Canada.

11

ham» (Matt 27,23). Hvert tredje år lytter også menigheten til Matteus' lidelsesberetning, som innbefatter det beryktede verset om blodforbannelsen. Mange liturger har hevdet at det virkelige problem under Den stille uke er opplesning av Skriften uten forklarende kommentarer. Hva som behøves er enten å utelukke de verste antijødiske vers i Det nye testamente (jf. Matt 23, 27; Joh 18-19) og erstatte dem med andre (f.eks. Rom 9-11) eller lese utvalgte deler av lidelsesberetningen med en utførlig preken som setter teksten inn i den rette sam-

menheng i stedet for en tjueminutters lesning og ingen preken slik det er i dag. Pastorale grunner taler også for at en grundig katekese utarbeides og forelegges menighetene før lidelsesberetningene leses for å unngå misforståelser. Den beryktede anklage om jødene som «Guds mordere», finnes dessverre fremdeles i mange lærebøker i mange land. Men siden Det annet Vatikan-konsils erklæring *Nostra Aetate* (1965) om forholdet til de ikke-kristne religioner og oppfølgingen gjennom «Retningslinjer og forslag for iverksettelsen av kon-

silerklæringen *Nostra Aetate*» (1975) er katolsk undervisningsmaterie blitt betydelig forbedret, selv om negative aspekter ennå finnes, særlig i forbindelse med lidelseshistorien. At kirken fremdeles oppfatter dette som et problem i den jødisk kristne dialog – og ønsker å gjøre noe med det – er tydelig i og med at Vatikanet har kunngjort at det snart vil bli publisert «Merknader til den korrekte måte å presentere jøder og jødedommen på i forkynnelse og katekese i Den katolske kirke.»

Hva kan så gjøres for å få has på en slik seiglivet kirkelig arv? Noen betydningsfulle skritt er, som vi nettopp pekte på, allerede tatt: Det gjelder preken, katekese og generell besinnelse i forbindelse med påskefeiringen. Men meget gjenstår for å bevisstgjøre kristne på grasrota. Det viktigste området som denne artikkelen har villet gjøre rede for, er behovet for et skifte i bibel-tolkning, noe som eksegeter som K. Sanders, J. P. Sanders og D. Harrington har arbeidet intensivt med.

Fra det jødiske folks historie vet vi at dette fortsatt er en livsviktig oppgave, for tolkningen av Mt. 27, 25 er et spørsmål om liv og død. Vi har sett at «ord, dessverre, kan såre og til tider drepe.» ●

Sovjetisk forsoning med den polske kirke?

I et helsides intervju med Polens katolske primas, kardinal Jozef Glemp, setter den sovjetiske forfatterforeningens avis *Literaturnaja Gaset*a søkelyset på forholdet mellom kirken, sosialismen og arbeidet for fred i Polen. Intervjuet med Glemp er det første noen sovjetisk avis har gjort med den polske kirkes leder, skriver Af-

tenposten i den forbindelse og legger til: «Bemerkelsesverdig er det også, ettersom Polens kirke tidligere jevnlig ble utsatt for harde angrep fra offisielt sovjetisk hold... og anklager om at den katolske kirke tolererer anti-sovjetiske og anti-sosialistiske aktivister.»

I intervjuet er kritikken mildere og mer indirekte, men det påtales bl.a. at det polske presteskaper «bruker prekestolen

*for opposisjonelle, politiske opptredener.» Disse prestene henter stadig inspirasjon fra «visse reaksjonære kretser i vest,» heter det i intervjuet med kirkelederen fra Polen som *Literaturnaja Gaset*a omtaler som et «katolsk land». (St. Olav noterer med interesse denne for sovjetisk presse høyst uvanlige karakteristikk av et Warszawa-pakt-land.)*

12 Økumenisk invitasjon:

Kardinal Józef Glemp til Norge

Som våre lesere vil vite, både fra St. Olavs spalter og fra dagspressen, kommer kardinal Józef Glemp, den katolske kirkes primas i Polen, på Norges-besøk i mai i år.

Kardinal Glemp er den høyeste representanten for det ikke-kommunistiske Polen og Øst-Europas fremste religiøse leder nest etter den polsk-fødte pave Johannes Paul II. Han er invitert til Norge av Oslos biskop Andreas Aarflot og vår katolske biskop Gerhard Schwenzer.

Hensikten med besøket er blant annet at kardinal Glemp skal få komme i direkte kontakt med enkeltpersoner og organisasjoner som har stått bak den humanitære hjelpen vårt land har ydet til Polen i de senere år. Også arbeidet videre fremover skal diskuteres. Ifølge Caritas Norge er det ikke lenger prekær mangel på mat og klær i Polen, men det er fortsatt mangel på mange varer, særlig medisiner og utstyr til helsetjenesten. Forsyninger av denne typen, som organisasjoner i Norge og andre land fortsatt sender, er fremdeles meget nødvendige.

Kirken i Polen er opptatt av «hjelp til selvhjelp», bl.a. prosjekter til beste for de selveiende polske bønder, og under sitt besøk vil kardinal Glemp møte representanter for Norges Bondelag. Tanken om et landbruksfond for disse bøndene, et fond Lech Waleśa ønsket å gi sine Nobelpris-

penger til (det er fremdeles ikke lykkes å få disse pengene inn i Polen!), har Kirken – etter lang tautrekking med kommunistpartiet – måttet oppgi. Men man håper å kunne bruke de innestående midler, gaver fra utlandet dette prosjektet, til flere enkelttiltak, ikke minst utbygging og utbedring av egne kirkelige jordbruksskoler.

Kardinal Glemp skal gjennom et fullstappet Norgesprogram i dagene 13.–18. mai: Han vil bl.a. oppleve 17. mai-toget i Oslo fra Stortinget der han er Stortingspresidentens gjest, han skal møte kong Olav og statsminister Gro Harlem Brundtland og selvsagt også mange av sine landsmenn som har fått et nytt hjem her i Norge. Økumenisk gudstjeneste i Oslo Domkirke står også på programmet. En rekke navn står på reiseruten for en fem dagers rundreise i dagene 14.–16.

mai: Narvik, Bergen, Stavanger, Florø/Førde og Beitostølen. Narvik er en av de norske byer som er best kjent i Polen. Grunnen er at polske soldater i maidagene 1940 kjempet sammen med nordmenn, briter og franskmenn mot den tyske okkupasjonsmakt i Narvik. Kardinal Glemp har selv bedt om å få besøke Narvik, og han reiser dit den 14. mai etter først å ha vært i audiens hos Kongen.

Bergensbispes Thor With er kardinal Glemps vert under besøket i den gamle hansastad den 15. mai. Programmet for besøket er lagt opp i samarbeid med den katolske menigheten i byen. Om ettermiddagen den 15. drar kardinal Glemp videre til Stavanger hvor biskop Bjørn Bue står som vert, og også her blir det økumenisk gudstjeneste – selvsagt i byens vakre, gamle domkirke. Drøftinger om det videre hjelpearbeid og samarbeid blir det

Protest mot lukkede kirker i Litauen

I en resolusjon til 600-års jubileet for kristendommens innføring i Litauen har USA's biskoper erklært seg solidariske med katolikkene i landet: Biskopene appellerer til de sovjetiske myndigheter om å få domkirken i Vilnius og Fredsdronningens kirke i Klaipeda gjenåpnet.

KATOLSK ORIENTERING

Undergrunnskirke i Tsjekkoslovakia

I flere år er smågrupper av katolikker, spredt over hele Slovakia, blitt hemmelig undervist i religion, blir det meldt fra Slovakias hovedstad Bratislava. Ca. ti tusen unge deltar.

Myndighetene forbyr enhver form for religionsundervisning. Den må følgelig skje illegalt og hemmelig. I små grupper

samles unge og eldre katolikker for å lese bibelen og bli undervist av en prest.

De fleste som leder slike kurser, er såkalte undergrunnsprester: menn som staten enten har fratatt retten til å studere ved det teologiske fakultet i Bratislava, eller som senere har fått forbud mot å utøve prestegjernen.

KATOLSK ORIENTERING

«Thérèse» kommer

13

Fra Caritas Norge har vi fått nedenstående portrett av kardinal Glemp:

Styrer polakkenes dialog med myndighetene

Etterhvert som Solidaritetslederen Lech Walesa er blitt mer og mer avskåret fra den brede, direkte kontakten med den polske befolkningen, er den 57 år gamle kardinal Józef Glemp blitt den ikke-kommunistiske delen av den polske befolkningens viktigste representant i dialogen med myndighetene.

Kardinal Glemp er overhode for den katolske kirken i Polen og en av de mest ruvende kirkeledere i Øst-Europa.

Ved en lang rekke viktige forhandlinger de siste årene, som opphevelsen av unntakstilstanden og frigivelsen av politiske fanger, spilte den stillfarne Józef Glemp en nøkkelrolle.

Han overtok ledelsen av den katolske kirken i Polen i skjebneåret 1981, et år som begynte med en grenseløs optimisme og endte med bunnløs fortvilelse. Det var året da konfliktene tilspisset seg. Józef Glemp fikk ikke bevist sine store talenter som megler før de militære styrkene gjorde kort prosess og innførte unntakstilstanden 13. desember 1981.

også, og «den polske kirkes overhode vil takke Rogaland», skriver Stavanger Aftenblad i en glad melding om det forestående besøket.

Besøket i Florø og på Beito-stølen den 16. mai understreker den polske kirkes ønske om å få

igang hjelpetiltak for funksjonshemmede, tiltak som står svært høyt på dens prioriteringsliste. I Florø skal kardinalen være til stede ved åpningen av «Humanitetsleikane», et arrangement med idrettsfolk bl.a. fra Polen til støtte for funksjonshemmede. ●

Skal hindre lekkasjer

Fra Ukraina meldes at soldater i Den røde hær som har slektninger i utlandet, ikke lenger blir sendt til Afghanistan. Myndighetene vil hindre eventuelle lekkasjer til Vesten om de sovjetiske soldaters virksomhet, heter det i den ukrainske eksil-publikasjonen «Church of the Catacombs».

14

Fra gårdsgutt til kardinal

Józef Glemp har fått med seg alle skuffelsene og store øyeblikk i nyere polsk historie. Bare ti år gammel i 1939 opplevde han hvordan den tyske okkupasjonsmakten brøt inn over hans land og erklærte hans del av Polen – Kujawy-distriktet i nærheten av Wrocław – til en del av det tyske rike. Glemp, som stammer fra gammel og tradisjonsbevisst bondeslekt, ble gårdsgutt hos en tysk bonde. Først etter krigen kunne han begynne sin skolegang.

I 1956 ble han ordinert til prest, og to år senere reiste han til Roma. I Vatikanet studerte Glemp sivil og kanonisk rett. Han avsluttet studiene med doktorgraden i jus.

Tilbake i Polen ble han snart personlig sekretær og den nærmeste medarbeideren til kardinal Wyszyński. Da Wyszyński døde i

Kvinnelige prester – strid i Den angelikanske kirke

En av Den angelikanske kirkes veteraner i England, den 65-årige biskop av London, Graham Leonard, har tatt sterkt til motmæle mot kvinnelige prester. Spørsmålet kommer opp på synodemotet.

Dersom synoden skulle gå inn for kvin-

1981, var Glemp en opplagt etterfølger. Han ble utnevnt til erkebiskop og primas for den katolske kirken i Polen. I 1983 ble han kardinal.

Evig balansegang

Kardinal Josef Glemp lever et liv i evig balansegang. På den ene siden er han en modig forsvarer av Solidaritets idéer og dets medarbeidere. Titusener av kirker over hele Polen er et fristed for dem som i dag må begrense sin aktivitet.

På den annen side motsetter Glemp seg alle tiltak som kan skjerpe det spente forhold mellom maktthaverne og det store flertallet av befolkningen. Glemps budskap er enkelt: Polakkene skal ikke i fysisk forstand sette seg opp mot overmakten, men de skal heller ikke underkaste seg den samme overmakt.

nelige prester, sier biskop Graham – i vage formuleringer – at han kan tenke seg å bryte med Den anglikanske kirke. Det blir også antydning at biskopen kan tenke seg å få i stand samtaler om dette spørsmålet med Den romersk-katolske kirke og de ortodokse kirkene.

CATHOLIC HERALD OG SVENSKA DAGBLADET

Utspillskirken!

I nr. 1-87 av Norsk Luthersk Kirketidende filosoferer Olav Skjevesland, som er med i redaksjonen av bladet, litt omkring den norske kirkes forskjellige utspill i 1986, utspill «av varierende kvalitet, tyngde og nødvendighet» som har ført til såpass betydelige reaksjoner «blant reflekterende fotfolk både i og utenfor kirken at vi bør ta dem alvorlig.»

Om Kirkemotets meget omstridte «fredsuttalelse» skriver Skjevesland bl.a.: «Den vil trolig gå over i historien som en tekst som i altfor stor grad kom 'ovenfra' – dvs. fra et nyetablert, tungt topporgan i kirken som ennå strever med å finne sin profil. Fredsuttalelsen vil, alle gode intensjoner til tross, bli stående mer som et politisk kunststykke i formulering, enn som et genuint kirkelig aktstykke til orientering. Orientering primært for menighetene, en veiledning de kunne ta til seg, en veiledning de kunne erkjenne som sin, og la seg forplikte av... En kirke som hyppig uttaler seg i saker som skjærer dypt inn i realpolitisk vanskelig stoff, hvor mennesker av ulik parti-politisk oppfatning har divergerende synsmåter, vil rent umiddelbart gi folk inntrykk av at nå begynner det å bli trangt mellom kirkeveggene. Det produseres ekklesiogen klaustrofobi, simpelthen,» skriver Skjevesland, som også kommer inn på mediernes forhold til «utspillskirken». De «gjør det vrient å få frem et noenlunde balansert bilde av de ulike kirkelige saker og prioriteringer.»

Europeisk kateketkongress

I dagene 8. – 11. juni er det kongress i München for «foreldre og prester, religionslærere, kateketer og andre som er engasjert i videregivelse av troen». Temaet for kongressen er «Med en stemme – på mange språk», og programmet omfatter foredrag, gruppearbeide og -diskusjoner, pantomime og idéverksted.

Interesserte bes henvende seg snarest mulig til:

Kateketisk Senter, Akersvn. 14, 0177 Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.

Vietnam-biskop i lange politiforhør

Erkebiskopen av Hué, Nguyen Kim Dien, har på nytt sittet i forhør i tre dager hos politiet. Det var på anmodning fra en lege at Dien til slutt ble løslatt igjen.

Vietnam er et meget lukket samfunn, og meldingen om de lange forhørene ble kjent i Paris tre måneder etter at de hadde funnet sted. Overfor slektninger sier Dien

at han «gjærne ville fortsette de uavbrudte forhørene for å få vitne om sin tro.» Erkebiskopen vegret seg fortsatt mot å trekke tilbake suspensjonen av en prest som har sluttet seg til den statlige «Komitéen for patriotiske katolikker,» en organisasjon som vil fremme politisk forening etter retningslinjer som paven mener prester ikke kan følge. NØP

Et problem for kirken

Fra debattinnlegg om emnet «Kvinnelige prester — et problem for teologien eller tradisjonen?» i Katolsk Forum i Bergen nylig: «Det er hykleri av oss å kritisere minoritetene i den lutherske kirken, når kvinnelige prester er helt forbudt i vår kirke, og sannsynligvis vil være det i mange år fremover.» AFTENPOSTEN

«Thérèse» kommer!

15

Alain Cavaliers prisbelønte film om den hellige Thérèse av Lisieux (se anmeldelse i St. Olav nr. 1-87) kommer — likevel — til Norge. «Det er Kommunenes Filmsentral som har hentet hjem denne sensasjonen fra et flerfold internasjonale festivaler», leser vi i Aftenposten. Noen dager før denne gledelige meldingen kom, hadde avisens egen filmanmelder Per Haddal etterlyst nettopp «Thérèse» i en filmfestivalrapport med en — for uinnviede — noe overraskende tittel «Klosterhelgen med humør».

I rapporten ser Haddal nærmere på det klart religiøse innslag i en del filmsuksesser i den senere tid og begynner med «Thérèse»: «En overraskende suksess, helt uventet kommer den på alle. Det er nemlig en helgenbiografi som røber den samme interesse for det religiøse som man i Cannes leste av Tarkovskijs «Offeret» og Roland Joffes svulstige «The Mission», om jesuittenes forsøk på å skape et kristent Utopia i den sør-amerikanske jungel for tre hundre år siden.»

«Nå skal f.eks. ikke Paven slå stiftet av yr glede over det religiøse innslag, bredere enn på svært lenge, i dagens filmliv,» skriver Haddal videre. «For det dreier seg ikke om forkynnelse. Både «The Mission» og «Thérèse» er filmer som forsåvidt ikke tar stilling til trosinnhold, men de er fascinert av det religiøse livet.» Og den som måtte tro at filmatisering av dette livet og av dets «sjelelige landskaper», må bli et blekt og anemisk anliggende, bør ifølge Haddal tro omigjen: «Filmen er full av

Virkelighetens Thérèse

humor og livlighet og like selvfølgelig i omtalen av ekteskapet med den himmelske brudgom som om Han

skulle være på kontoret og i ferd med å pakke stresskofferten for å ta forstadstoget hjem. Men filmen er ikke et øyeblikk respektløs.»

Det som St. Olavs anmelder anså som «neppe sannsynlig» — selv om det lå som et beskjedent ønske mellom linjene i en anmeldelse som var langt fra et katolsk pliktlop — kommer altså likevel til å skje: Ved påsketider kommer «Thérèse» til Norge. Per Haddal var særdeles klar i sin oppfordring til de ansvarlige for norsk filmimport: — «Thérèse» høster altså nå glimrende kritikker over hele den vestlige verden, og er slett ikke et katolsk spesialanliggende. Burde ikke vi også her hjemme få se en film som forsøker å si noe om det umulige? På et banebrytende filmsprog?».

Filmens Thérèse

Paven om skilsmisse-søknader

I sin årlige tale til «Den hellige romerske rota», appellretten som behandler spørsmål om oppløsning av ekteskap, advarte paven mot «den overdrevne og nesten automatiske økning» i tallet på annullering av ekteskap som finner sted.

Paven mente at denne økningen skyldes muligheten for «psykologisk annullering» som fører til at ektepar vil oppløse samlivet så snart det oppstår problemer.

CATHOLIC HERALD

Fornyhet abortkamp — med fornyet innhold?

«Vi må aldri slutte å problematisere vår abortpraksis» skriver Fredrikstad Blad. «Men en fornyet kamp bør også få et fornyet innhold. Det er neppe fruktbart for kirken å nøye seg med å gjeninnnta den gamle frontlinjen fra 70-årene. Kirken bør

først og fremst engasjere seg i en bred debatt om vårt syn på menneskeverd i grenselandet mellom unnfangelse og liv, og mellom liv og dod.

Her er det ikke bare et spørsmål om abortlov, men om hvordan vår holdning blir påvirket av forskning, medisinsk praksis og sosialt liv.»

Vi må så absolutt ønske velkommen denne tilvekst til det beskjedne utvalg av katolsk katekesemateriell i norsk språkdrakt, skriver *Berit Müller* — gjennom en årrekke sentral medarbeider ved Det kateketisk Senter i Oslo — i denne anmeldelsen av pater *Arne Fjelds* bok *Katolsk tro og kristenliv*.

«Den katolske kirke har alltid den samme oppgave: å forkynne Kristi evangelium. Katolske kristne er imidlertid barn av sin tid, og Kirkens språk og former forandrer seg. Denne boken viser hvordan katolikker snakker om sin kirke og sitt trosliv mer enn tyve år etter Det annet Vatikankonsil.»

Dette står det i «vaskeseddelen» til pater Arne Fjelds bok «Katolsk tro og kristenliv», og vi må absolutt ønske velkommen denne tilvekst til det beskjedne utvalg av katolsk katekesemateriell i norsk språkdrakt. Det er godt at vi i Norge har fått en bok om troen som er skrevet av en nordmann, en som selv er konvertitt. Han skulle ha de beste forutsetninger for også å vite hvilke spørsmål en ikke-katolsk nordmann stiller seg når det gjelder den katolske kirke. I tillegg kjenner han til de vanlige misforståelser som en kan støte på, og retter

dem uten å gjøre noe vesen av det (f.eks. at uken mellom palme-søndag og påskesøndag ikke heter «påskeuken», men «den stille uke», — det ville ikke noen annen enn en nordmann funnet å måtte opplyse om!).

Det er klart at på 133 sider er det ikke mulig verken å gå særlig i dybden eller å rekke over alle sider av katolsk tro og kristenliv. Men Arne Fjeld har fått med forbausende mye. Han løper da risikoen at mye må bli summarisk. Men som et første bekjentskap med den katolske kirke eller som oppslagsverk, er det antagelig tilstrekkelig, kanskje også riktig: Slik er det ingen fare for at leseren mister motet til å fortsette. Boken behandler stoffet på en meget saklig (om enn noe tørr) måte. En kunne kanskje ha ønsket litt mer liv og begeistring. Men på den annen side gir den seg nettopp ikke ut for å være

noe misjonsskrift — det er informasjon den vil gi, og det gir den, på prisverdig klar og nøktern måte.

Og informasjon er viktig både innad i egne katolske rekker (ikke bare kateketer skal kunne gi svar på egne og andres spørsmål!) og utad. Boken bør finne veien til mange hyller, og den bør brukes og konsulteres, ikke minst av de mange kristendoms- og religionslærere i vårt statskirke-land. I så måte er Arne Fjelds bok også et nyttig økumenisk redskap: Den bidrar til å fjerne fordommer ved saklig informasjon.

Boken er inndelt i 7 kapitler: Åpenbaringen i frelseshistorien, Sakramentene, Kirken som organisasjon, Katolsk kristenliv, Bønnen, Klosterliv og legmannsfraterniteter, Døden og det evige liv. Emnene virker fornuftig valgt og avveid i forhold til hverandre og til leserens antatte behov.

Godt er det å se at boken tar opp også kontroversielle emner, som f.eks. skilsmisse/gjengifte og prevensjon/abort. Av gode grunner kan den ikke gi noen løsning på disse problemene, men den viser at de også innen Kirken betraktes som problemer som en stadig må arbeide med for å finne en løsning på. I det hele tatt er det lagt stor vekt på «aggiornamento».

Ansgar-Werk jubilerer

Bispedømmet Osnabrücks Ansgar-Werk kunne nylig feire sitt 20-års jubileum. Siden det ble stiftet i 1967 – av Osnabrück-bispen Herman Wittler – har Ansgar-Werk skjenket 14 1/2 millioner D-mark til katolikker i Norden, som lever i en diaspora-situasjon.

Organisasjonen er oppkalt etter «Nor-

dens apostel» Ansgar (801–865), Hamburgs og Bremens første biskop, og vokste fram av «Fadderskapsaksjon Skandinavia», stiftet i Hamburg i 1965.

De innsamlede midler er blitt brukt til den årlige teologiske studieuke for prester, ordensfolk og legfolk, til innretning av katekentsentraller, til anskaffelse av para-

menter og liturgiske gjenstander og til finansiering av religiøs litteratur på de nordiske språk.

Ansgar-Werk støtter dessuten det katolske ungdomsarbeide i de nordiske land og understøtter teologi-studerende som ønsker å bli prester.

KATOLSK ORIENTERING

av Arne Fjeld

17

I slutten av boken er tatt inn et kapitel av Hallvard Rieber-Mohn, tidligere trykt i Katarina Broomé's «Den katolske kirke i dag», St. Olav Forlag, 1980. Det er godt at denne oversikten over katolisismen i Norge er kommet med, den er meget god og gir en skikkelig norsk kirkehistorie i lommeformat.

Til slutt litt om språket: Forfatteren uttrykker seg prisverdig enkelt, her blir ingen skremt vekk av innviklede setninger og mange fremmedord (selv om vel noen vil ha vanskeligheter med «gnosis»?). Litt irriterende er det at tegnsettingen er meget unorsk, og at rettskrivningen nok er litt inkonsekvent. Og for et «alminnelig legmenneske» virker det forvirrende at en i bøker om troen stadig møter nye forkortelser av Bibelens forfattere. En nordmann må iallfall tenke seg om for å bli klar over hvem «Jn» er!

Med disse små forbehold: Arne Fjeld fortjener takk for en både nyttig og nødvendig bok – nødvendig for mange. Og ikke minst fordi han har gitt oss en bok som – slik den «todelte» tittel sier – viser at tro er liv.

Arne Fjeld

Katolsk tro og kristenliv
St. Olav Forlag

Ragnar Fosshaug fra Oslo har sendt oss følgende vennlige og opplysende brev:

Ærede redaktør!

I siste nummer funderes det omkring fjorårets prestevielser og om det kanskje skulle være en ny «første - gang - etter - reformasjonen»-rekord som ble prestert innunder jul.

Men 29. november 1986 var ikke første gang at to nordmenn ble presteviet samtidig. Den 29. juli 1950 ble pastor Anton Taxt og pater Thoralf Norheim presteviet. Og tre prestevielser i løpet av en måned, – den rekorden ble langt overgått allerede 2. august 1885, da de tre salettinerpatrene August Blache, Coelestin Riesterer og Josef Vignon ble ordinert på samme dag! – i Trondheim, der man holdt seg med eget presteseminar i de dager, – visstnok det eneste i Norden etter reformasjonen hittil.

Men det som synes å være rekorden denne gangen er at i løpet av 1986 foregår i alt fire prestevielser her i landet, av disse hele tre nordmenn. Dette er nytt såvidt jeg vet.

Også i 1963, da pater John W. Gran ble bispeviet, hadde store aviser som f.eks. Aftenposten,

ikke riktig klart for seg hva for rekord begivenheten medførte. Pater Gran var nemlig ikke den første norskfødte biskop etter reformasjonen, – det var imidlertid monsignore Olav Offerdahl som ble bispeviet 6. april 1930. Heller ikke kunne det være tale om den første bispevielse i Norge etter reformasjonen, for patrene Rùth og Wember ble bispeviet henholdsvis i Trondheim i 1953 og i Tromsø i 1955. Det nye i 1963 var at pater Gran var den første nordmann som ble bispeviet i Norge etter reformasjonen.

Vennligst R. Fosshaug Redaksjonen er imponert over denne noe nær leksikale viten om katolsk fortid og takker hjertelig for brev. Når det gjelder vår lille rekordjakt, kan vi bare beklage at vi ikke nevnte nr. fire i «prestekvartetten av 1986» – Hans Vossenaar – som ble presteviet i mai i fjor. Men vårt poeng var at det var tre nordmenn som ble presteviet i løpet av korte tre ukers tid. Det mente vi måtte være rekord, hvilket De jo også gir oss rett i. For ordens skyld tilføyer vi raskt at gleden over de tre er ganske uten den minste forkleinselse for de gode og trofaste utlendinger blant våre norske katolske prester.

Glad hilsen fra redaksjonen

Helder Camaras egen jordbruksreform

Tidligere erkebiskop Camara har overrakt 130 bønder skjøte på den jord der de bor og arbeider. Dermed har Camara virkeliggjort sin egen jordbruksreform, melder *Jornal do Brasil*.

Helder Camara kjøpte de 1700 hektar land i nærheten av byen Pernambouc for penger han har mottatt som ærespriser for sin innsats for fred og rettferdighet. De 130 jordbruksfamiliene det dreier seg om, teller mer enn 1200 mennesker.

KATOLSK ORIENTERING

Kirken er ikke motstander av folkets revolusjon

Den katolske kirke er hverken engstelig for eller motstander av en virkelig revolusjon. Konflikten mellom kirken og regjeringen i Nicaragua består ikke i at kirken avviser sandinistenes revolusjon, men i at den sier nei til sandinistenes målsetning: å

18 Svenn J. Bjerkem:

Hvorfor kritiserer kardinal

I denne artikkelen tar Svenn Bjerkem – dominikaner og prestestudent – for seg kardinal Ratzingers kritikk av frigjøringsteologien: hva er det han kritiserer – og hvorfor?

Ved de teologiske fakulteter og institutter på kontinentet gis det uttrykk for forståelse for den helt spesielle erfaring som ligger til grunn for frigjøringsteologien: gapet mellom fattig og rik i Latin-Amerika, lidelsen, hungeren, utplyndringen og likegyldigheten overfor elementære menneskerettigheter. I Frankrike, hvor man tradisjonelt sett ser med skepsis på ferdigskrevne, dogmatiske svar, finner man en egen interesse for de eksistensielle vilkår som har fremkalt frigjøringsteologien. Forlaget Cerf har derfor utgitt en samling dokumenter om teologisk samtidsdebatt som egner seg utmerket som introduksjonslesning for de norske lesere som behersker fransk, og som har interesse for temaet. (*Théologies de la libération, documents et débats*, Cerf/Le Centurion, 1985). Men da mye klokt er blitt sagt om frigjøringsteologien og dens teologer – også i *St. Olav* – vil jeg rette blikket mot kardinal Ratzinger som representerer «den annen part» i diskusjonen. Ratzinger kritiserer frigjøringsteologene fordi de bygger sin teologi på en marx-

istisk analyse av samfunnsvilkårene i Latin-Amerika. Fortolkning av kristendommen ut fra marxistiske prinsipper medfører – ifølge kardinalen – farlige, teologiske konsekvenser. Det er derfor nesten unødvendig å legge til at det ikke er Kirkens oppgave å drive politikk – selv om en ny økonomisk verdensordning er ønskelig!

Det første spørsmål man kan stille, gjelder selve Ratzingers kritikk. Hvorfor kritisere en genuin og autentisk teologi slik den kommer til uttrykk hos teologer som har levet med de fattigste blant fattige? Det er neppe noen tvil om at frigjøringsteologenes prinsipp er «fides quaerens intellectum», dvs. troen som søker et språk for å gjøre seg forståelig, søker å uttrykke seg innenfor den verden de troende beveger seg i i dagens Latin-Amerika. Troskongregasjonens oppgave er imidlertid bl.a. å etterse at det kristne budskap blir formidlet i sin helhet – ikke stykkevis eller delvis. Det er nettopp her Troskongregasjonens kritikk kommer inn: Man uttrykker en viss skepsis med bruken av den

marxistiske samfunnsanalyse. Hvorfor? Denne metode forutsetter enkelte aksiomer som er uforenlig med kristendommen. Disse aksiomer kan best sammenfattes i begrepet «klassekamp», som forutsetter at hvert enkelt menneske er underlagt de økonomiske krefter som til enhver tid behersker samfunnet. Dersom kristendommen fortolkes innenfor denne ramme, får man, ifølge Ratzinger, en ny forståelse av det kristne budskap som kun legger vekt på menneskets sosio-politiske engasjement. Det dreier seg om en ny og universell (universell fordi klassekampen er total) fortolkning av det kristne budskap og av hva det kristne mål er.

Ratzinger er imidlertid ikke den eneste som har reagert med skepsis overfor den metode som ligger til grunn for frigjøringsteologien. Jesuittenes daværende general, Pedro Arrupe, uttrykte en viss tilbakeholdenhet overfor bruken av den marxistiske analyse. Arrupes mente at selv om den marxistiske analyse ikke nødvendigvis er bærer av alle aspekter ved den marxistiske ideologi, medfører likevel denne samfunnsanalyse en visjon av det menneskelige liv som er i motsetning til det kristne livssyn. Man kan derfor ikke ignorere den nære forbindelse mellom marxismens samfunnsanalyse og dens ateistiske ideologi. Hvor

legge alt inn under regjeringens kontroll gjennom et ett-partisystem, som ikke sikrer alle medborgere samme rettigheter.

Dette uttalte den utviste biskop Pablo Antonio Vega i et intervju nylig med det amerikanske ukeblad «National Catholic Register».

KIPA - VIA KATOLSK ORIENTERING

Luthers bryllupsdag skal feires i Wittenberg

Det er ikke alles 462. bryllupsdag som blir feiret. Men øst-tyske museumsmyndigheter vil invitere til bryllupsfeiring den 13. juni i Wittenberg for å feire Luthers giftermål med sin Catharina i 1525. Festen

skal finne sted i Luther Halle, og i forbindelse med festlighetene vil det bli laget en utstilling av Wittenberg-moter på reformasjonstiden. Luther Halle i Wittenberg har mange minnesmerker om Luther. Blant annet har de hele 35.000 fremstillinger av Luthers liv og arbeid. NØP

Ratzinger frigjøringsteologien?

19

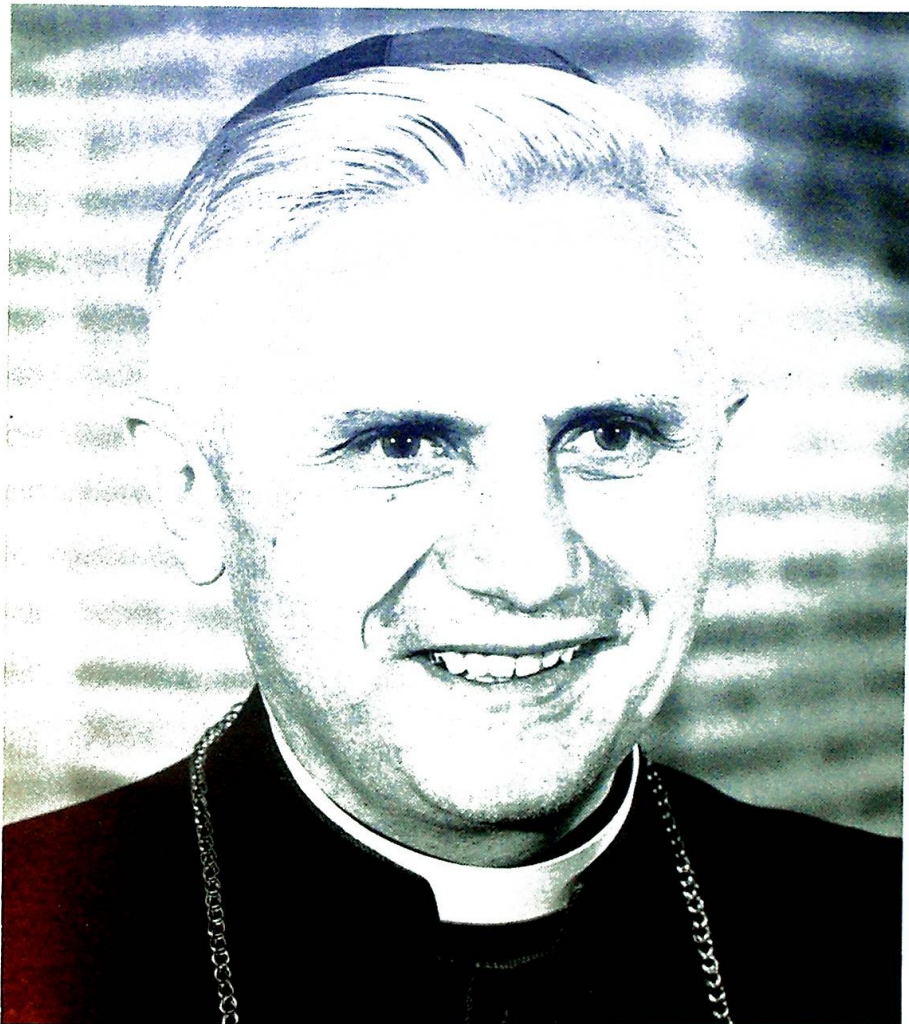

Foto: KNA

går grensen mellom dens metode for vitenskapelig analyse og dens filosofi?

I 1983 sendte Troskongregasjonen et brev til det peruvianske episkopat som inneholdt 10 punkter angående Gustavo Gutierrez' teologi. Der går det frem at kardinal Ratzinger ser med misbilligelse på:

- den ukritiske bruken av den marxistiske samfunnsanalyse,
- fortolkningen av det kristne budskap innenfor rammen av «klassekampen»,
- at Exodusberetningen i GT tolkes som en politisk hendelse, et paradigme for den politiske frigjøringskamp.

Deretter legger kardinalen til at

han er fullstendig enig i at Kirkens oppgave i Latin-Amerika er å forkynne budskapet om frigjøringen, men da, vel å merke, ikke *kun* en materiell frigjøring, men en frigjøring i hele den kristne dimensjon av ordet. Ratzinger er av den oppfatning at frigjøringsteologien medfører en *reduksjon* av det kristne budskap:

- En konsekvens er at Guds herredømme reduseres til utbredelsen av og fremgangen for *rettferdighet* i verden. Det er riktig at Guds herredømme er fred og rettferdighet, men dette herredømme er til en viss grad til stede i den universelle kirke som er villet av Gud selv. Guds rike er ikke av denne verden.
- «Synd» blir et sosio-politisk fenomen fordi det å bekjempe synden (som jo er en kristens oppgave) defineres som å bekjempe urettferdigheten slik den uttrykkes i klassekampen. Ifølge Ratzinger er «synd» en radikal «fremmedgjøring» overfor Gud.
- Kirken reduseres til broderskapet av dem som kjemper for *rettferdighet*, her og nå. Den «egentlige» kirke er derfor en kirke på grunnplanet, det er de undertrykte klasse som utgjør det virkelige gudsfolk. Ratzinger hevder at Kirken utgjør et nytt folk hvor det

Ratzinger forklarer

I et intervju nylig med den tyske kristne ukeavisen *Rheinischer Merkur/Christ und Wei*: sa kardinal Ratzinger blant annet: *Advarsel mot det marxistiske frihetsbegrep innebærer ikke at man går mot de fattige, det innebærer at man tar til motmæle mot at de fattiges nød utnyttes, brukes til gjennomføring av ideologiske mål . . . Vårt første dokument (om frigjøringssteologien)*

var et klart uttrykk for at vi tok de fattiges parti og gikk mot at fattigdommen ble brukt som ideologisk før. Nettopp fordi de fattige er Kirkens ansvar, advarer vi mot å misbruke troen til ideologisk propaganda. En virkelig innsats for de fattige må skje på annen måte. Derfor horer de to dokumenter (fra Troskongregasjonen) sammen og bør leses i sammenheng . . . Den hellige far betoner uttrykkelig at innsats for de fattige

ikke må innebære noe «ekskluderende», Kristus døde for alle mennesker. Bare når rettferdigheten omfatter alle, er rettferdigheten sikret for den enkelte. Også på dette område har paven gitt klare signaler idet han stadig henviser til at det finnes forskjellige former for fattigdom. Det finnes en åndelig og sjelig armod som man ofte i beklemmende grad møter hos de rike. Å gjøre noe med denne armod, er også

20

ikke lenger er forskjell på «jøde og greker»: Guds folk er de menn og kvinner som anerkjenner sin menneskelige fattigdom overfor Gud selv.

Instruksen av 6. august 1984

Når det gjelder Troskongregasjonens første instruks om frigjøringssteologien, må man understreke en viktig nyanse. Riktignok er instruksen meget kritisk til frigjøringssteologien, men ikke desto mindre anbefales leseren å analysere teksten nøye. I denne forbindelse er det interessant å merke seg selve tittelen: instruksen omhandler «enkelte» aspekter ved frigjøringssteologien, dvs. det sosio-politiske utgangspunkt og de teologiske konsekvenser. Derfor legges det til at en annen instruksjon vil bli offentliggjort senere. Denne annen instruksjon (av 22. mars 1986) er en teologisk avhandling om hva den kristne frigjøring og frihet består i (Cf. St. Olav Nr. 5 1986).

Et gjennomgangstema i den første instruksen er, som allerede antydnet, at «frigjøringssteologiens viktigste mål fører til en ny fortolkning av kristendommen». Man kritiserer således fremveksten av en teologi som synes fjernt fra tradisjonen. Troskongregasjonens vokabular er her ikke til å ta feil av: teologisk «avsporing» og «reduksjon» av det kristne bud-

skap, vitner om en ekte bekymring fra Ratzingers side hva teologien og Kirkens enhet angår.

Det kristne budskap er at mennesket har oppnådd «frigjøring» ved Faderens nåde og Kristi korsoffer. Denne frigjøringen er en frigjøring fra *synd* ved at mennesket ikke lenger er «fremmedgjort» overfor Gud. I Kristus har Faderen åpenbart sitt menneskelige ansikt og gjort til kjenne at han, ved den hellige Ånd, har villet samle alle folk til enhet i Kristus. Teologens oppgave er derfor å forklare og forkynne helheten i dette budskap uten å bli offer for utålmodighet og ønsker om å ville forandre samfunnet med makt for å oppnå det som er lovet av evangeliet: brorskap, rettferdighet og fred. *Frigjøring* i kristen forstand er at Jesus Kristus har gjenopprettet menneskets verdighet overfor Gud.

Ifølge Ratzinger benytter frigjøringssteologien den *sosiale* frigjøring som fortolkningsnøkkel for den kristne frigjøring. Således faller den kristne mening med menneskets liv i skyggen av sosio-politiske betraktninger. Det synes derfor som om menneskets eskatologiske mål, livet med Gud i hele sin fylde, er blitt tilsidesatt som utgangspunkt for forståelsen av menneskelivets endelige bestemmelse. Den kristne frigjøring begynner ikke med en forandring

av de sosio-politiske strukturer (selv om dette er ønskelig). For, slik som Jesus Kristus ikke sluttet seg til zelotenes frigjøringsbevegelse i Israel, på samme måte søker Kirken å forstå meningen med det menneskelige liv ut fra åpenbaringen av Jesu *totale* hengivenhet for og lydighet overfor Faderen: «Min Far! Er det mulig, så la dette beger gå meg forbi. Men ikke som jeg vil, bare som du vil!»

Det kristne budskap forkynner det nye menneske som er døpt i Jesu død og oppstandelse, ikke en politisk helt som lykkes i å forandre samfunnet ved hjelp av klassekamp. Hvordan skal man ellers forstå evangeliets radikale utfordring: Gi Caesar det som tilkommer ham; elsk til og med deres fiender?

Det er en kristen rettighet å ville realisere de verdier som synes kun å være en drøm i et samfunn der urettferdighet hersker. Ratzinger forstår godt ønsket om å ville forandre et slikt samfunn, og det er viktig å forstå at Ratzinger *ikke* kritiserer nødvendigheten av en ny økonomisk fordeling og av politisk forandring i Latin-Amerika og andre deler av verden. *Det* han kritiserer – og det kan ikke gjentas for ofte – er valget av den marxistiske samfunnsanalyse som metode for å fortolke det kristne håp og mål. ●

Kirkens oppgave . . . *Marxisme og kapitalisme, eller liberalisme, om De vil, er bare to sider ved den samme fristelse, nemlig fristelsen til å tro at frelse er noe som kan «fremstilles», som kan frembringes via konstruerbare strukturer, altså slikt som virker i kraft av innebygde mekanismer . . . Man gir slipp på tilliten til friheten, til kjærligheten, til Gud – fordi disse ting synes for usikre å satse på.*

Indiske myndigheter vil dempe kristen aktivitet

Det indiske innenriksdepartementet har nylig innført regler som begrenser kristen aktivitet i landet, melder bladet North India Churchmen.

Det ene vedtaket ble gjort kjent i et rundskriv til institusjoner som mottar pengestøtte fra utlandet. I brevet bes alle disse organisasjonene om å legge ned sine aviser. Dette vil også ramme kristne aviser og blader. Hvis organisasjonen øn-

sker å utgi en avis, må dette gjøres uten pengestøtte fra utlandet. Det andre tiltaket går ut på at en del organisasjoner nå må ha offentlig godkjenning fra de sentrale myndigheter for å kunne ta imot pengestøtte fra utlandet. Problemet med denne forordningen er at den vil medføre betydelige forsinkelser for organisasjonene. I en kommentar fra kirkelig hold heter det blant annet at tiltakene viser noen av de problemer India har på det sosial-politiske og religiøse område. NØP

SJEKKLISTE

FOR

REGJERINGER

Vatikanet har formulert ti «religionsfrihetsprinsipper» som det ber regjeringer verden over om å garantere sine respektive innbyggere. Det var monsignore Audsy Backis, undersekretær i Rådet for kirkens offentlige anliggender (som har med forholdet til landenes regjeringer å gjøre) som la dem frem under en konferanse nylig om overholdelsen av Helsinki-avtalen av 1978 om sikkerhet og menneskerettigheter. De ti garantier omfatter:

- rett for foreldre til å gi videre sine religiøse verdier til sine barn, personlig eller ved samfunnets hjelp;
- respekt for foreldres forventning om at undervisningsopplegg respekterer barnas tro;
- rett til å få religionsundervisning, enten individuell eller i fellesskap;
- rett for hvert trossamfunn til å organisere seg i overensstemmelse med sine egne hierarkiske og institusjonelle strukturer;
- garantier for at religiøse fellesskap selv kan velge og utdanne fremtidige prester i sine egne institusjoner, utnevne prester og omplassere dem i pakt med kirkefolkets tarv;
- rett til å oppføre og bruke bygninger til religiøse formål, og rett til å kreve respekt for disse byggverks egenart;
- rett til å utveksle religiøs informasjon, til å offentliggjøre tekster og importere religiøs litteratur;
- frihet for religionene til å ha sine egne media og til å ha adgang til offentlige media;
- rett til å samles til religiøse møter og til å delta i pilegrimsferder i sitt eget land og utenlands;
- rett for medlemmer av religiøse fellesskap til å nyte de samme rettigheter som andre borgere, og garanti for at de ikke blir gjenstand for diskriminering av økonomisk, sosial eller kulturell art.

ORIGINS

'EN GARDE!'

I forrige nummer gikk vi på lederplass hardt ut mot det nye lovforslaget om retningslinjer for kunstig befruktning. «Uakseptabelt» var vår klare kommentar til viktige punkter i lovforslaget. Siden da har vi med glede notert at vi langt fra er så alene med vår avvisning som vi fryktet. Vi har sakset et par «roster» fra dagspressen som – på et annet grunnlag enn vårt – er kommet til noe nær de samme resultater: Det tales om nødvendig «motstand» og om «uakseptable veier».

«Vi befinner oss i en fase av menneskehetens utvikling da det er blitt nødvendig med en kritisk holdning til vitenskapelige nyvinninger» skrev Reiulf Steen nylig i Arbeiderbladets kronikkserie «Tanker i tiden»: «Ikke alle forskningsresultater er av det gode. Tvert imot: Flere og flere av dem kommer i konflikt med menneskenes egentlige interesser og med grunnleggende menneskelige instinkter og med naturens elementære lover».

Reiulf Steen påpeker i sin artikkel – som har overskriften «Den anonyme far» – at debatten om kunstig befruktning slett ikke er ny: «Den var særlig intens og interessant i begynnelsen av 50-åra. Den mest interessante deltaker i debatten var den gang Aksel Sandemose som i sitt særpregede tidsskrift «Årstidene» tordnet mot forslagene om anonymitet for sædgi-verne.

Først tok Sandemose for seg selve betegnelsen og påpekte at «kunstig befruktning» er en meningsløshet. Befruktning kan ikke være kunstig så lenge den krever sæd og eggceller. For ennå er ikke vitenskapen kommet dit at den kan produsere syntetisk sæd eller syntetiske eggceller» . . .

Steen understreker at «vi som er motstandere av at anonymiteten til sædgiveren skal lovfestes, og dermed motstandere av at barnet ved lov skal fratras retten til å finne ut hvem som er dets far, vi blir ofte

Blomster og takk
til våre abonnenter for rask innbetaling av bladkontingent for 1987 – og for milde gaver i tillegg. Takk også for vennlig overbærenhet med at det fremdeles knirker litt her og der i vårt dataopplegg for adresselapper etc. Vi står på og håper på perfekt nedslag for St. Olav hos alle abonnenter i nær fremtid.

Et farlig feilsteg!

betegnet som urasjonelle følelsesmenesker . . . Urasjonelle er vi ikke, men følelsesmenesker er vi. Hva er forresten et menneske som ikke er følelsesmenneske? Hvordan kan man forestille seg et forhold mellom foreldre og barn uten at følelser, ja, lidenskaper spiller en dominerende rolle?»

Steen understreker sterkt alvorret i «de argumenter som melder seg mot den lov om kunstig befruktning som nå foreslås.» Og mener at «det er enda alvorligere at den åpner for en utvikling i retning av eksperimentering med mennesket. Uansett hvilket syn man har på skaperverket. Mennesket er ingen teknisk konstruksjon.

I kjølvanet av Reiulf Steens artikkel fulgte – noen dager senere – et nytt innlegg i Arbeiderbladet, signert Gidske Anderson. Som forteller at midt i gleden over at sola for hver dag står litt høyere på himmelen «er det noe som plager meg, en setning i en avisartikkel. Det er ikke hver dag det hender. Jeg har lest for mange aviser i mitt liv og sett for meget av verdens uforstand. Men plutselig var det altså en setning jeg ikke kunne bli kvitt».

Dermed siterer Gidske Anderson en av de setninger fra Reiulf Steens artikkel som vi nettopp har gjengitt: «Vi som er motstandere av at anonymiteten til sædgiveren skal lovfestes, og dermed motstandere av at barn skal fratras retten til å finne ut hvem som er dets far . . .»

«Det er ikke noen vanskelig setning», sier Gidske Anderson. «Den er klar og enkel. Hva mer er: Jeg er enig. Jeg også er motstander av den lovfestede anonymiteten.»

Hun minner bl.a. om at «menneskets kultursamfunn bygger på det nære forholdet til avkommet. Et samfunn som gir seg inn på å lovfeste utviklingen av en identitets-anonym del av sin befolkning, gir seg etter min mening inn på uaksep-

table veier.

Jeg er klar over at det er lite jeg kan gjøre for å forhindre dette. Vi lever i et demokrati, majoriteten avgjør . . . Men jeg vil i hvert fall at man skal vite at det fins mange mennesker i dette landet som på et helt agnostisk grunnlag mener det er et farlig feilsteg.

Jeg ville ønske at man i det minste tok seg en tenkepause. Et storting som har kunnet utsette en beslutning om noe så enkelt og praktisk som en hovedflyplass for Østlandet i hele 25 år, må da kunne utsette en så skjebnesvanger lov som den om anonymiteten i en 10-års periode! Man må kunne la spørsmålet stå åpent, i den forstand at de som i denne forsøksstiden vil satse på en kunstig befruktning, bør gjøre det i full åpenhet.»

En liten tilføyelse med to momenter som vi av plasshensyn måtte utelate i vår lederartikkel. Det gjelder i første omgang de menn som er villige til å stille som sædgivere. Man – eller i hvert fall vi – spør oss uvegerlig hva som kan få en mann til å være villig til å være ukjent far til et ukjent antall barn. Denslags farskap forekommer oss å være noe temmelig uhyrlig, og i beste fall et utslag av misforstått hjelpsomhet.

Så vårt moment nummer to. Vi noterer oss – ikke ganske uten interesse – at lovforslaget går imot en lignende hjelpsomhet fra kvinners side: «rugemødre», som danskene så yndig kaller det, går lovforslaget imot. Misforstå oss ikke, vi er like lite tilhengere av «fremmede» sædgivere som av rugemødre. Og vi er selvsagt fullstendig klar over at de to sorter «hjelpsomhet» arter seg svært ulikt på det praktiske plan. Men vi kan ikke riktig se hvorfor den ene sort hjelpsomhet skulle være så meget mer akseptabel enn den andre – i etisk og juridisk perspektiv. Og det er etikk og jus det her dreier seg om, er det ikke?

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 62

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider

Produksjon

VERKSTED:
Brannvaktvn. 5

Salg

UTSALG:
Greisenvn. 105

Tlf. 15 34 82

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse	
MARS	Arendal	Tyholmen	<i>lörd.</i> : 18.30		
	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00	
	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lörd.</i> : 17.45		
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> : 9.15	10.45	
	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18		10.30	
		Tlf. 24 25 69			
	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lörd.</i> : 10.00		
	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 10.00	11.00	
	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien		9.30	
	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lörd.</i> : 19.00		
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 78 3	<i>sønd.</i> :	11.00	
	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lörd.</i> : 13.00		
	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00	
	Fredrikstad	Kongensgt. 9		9.00 11.00	
	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 43 8			
	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.				
	Halden	Kristian V's pl. 1		9.00 10.45	
	<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168			
	Hamar	Torvgt. 113	<i>lörd.</i> : 18.00		
	<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 75 1	<i>sønd.</i> :	11.00	
	Hammerfest	Salsgt. 52		19.00 11.00	
	<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 44 7			
	Harstad	Skolegt. 4	<i>lörd.</i> : 17.00		
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 63 69 6	<i>sønd.</i> :	11.00	
	Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00	
	<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 72 31 95			
	Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00	
	<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 38 1			
	Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lörd.</i> : 13.00		
	<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 22 5	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00	
	Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00	
<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 77 9				
Levanger	Jernbanegt. 29		11.00		
<i>St. Torfinns kirke og</i>	Tlf. 81 85 6				
<i>St. Eysteins sykehjem</i>	Tlf. 81 85 5				
Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	<i>Fredag:</i> 18.30			
<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 55 0	(Ikke første fredag i måneden)			
APRIL	1. Ferial. Jes. 49, 8-15.				
	Joh. 5, 17-30.				

BOKHANDEL A/S
AKERSVEIEN 14 - OSLO I

BOKHANDELEN TRENGER DELTIDSHJELP 2 DAGER I UKEN Å 7 TIMER

Finnes det en voksen dame/herre, gjerne pensjonist, som er interessert i litteratur og musikk?

Henvendelse: Sidsel Aasrud, St. Olav Bokhandel, tlf. 20 72 48.

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

Dialogmesse Høymesse

2. Ferial. 2. Mos. 32. 7-14.
Joh. 5. 31-47. (Frans av Paola. eneboer. kan minnes)
3. Ferial. visd. 2. la. 12-22.
Joh. 7. 1.2. 10. 25-30.
4. Ferial. Jer. 11. 18-20.
Joh. 7. 40-53.
5. 5. søndag i Fasten.
Esek. 37. 12-14.
Rom. 8. 8-11.
Joh. 11. 4-45.
6. Ferial. Dan. 13. 1-9, 15-17.
Joh. 8. 1-11.
7. Ferial. 4. Mos. 21. 4-9.
Joh. 8. 21-30. (Johannes Baptist de la Salle. prest. kan minnes)
8. Ferial. Dan. 3. 14-20.
Joh. 8. 31-42.
9. Ferial. 1. Mos. 17. 3-9.
Joh. 8. 51-59.

		Dialogmesse	Høymesse
Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
Molde	Parkvn. 25		11.00
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
Moss	Ryggevn. 24		17.00
<i>St. Mikael's kapell</i>	Tlf. 51 038		
Narvik	Håreksgt. 82		18.30
<i>Kristi Kongekirke</i>	Tlf. 41 634		
Oslo	Akersvn. 1	<i>lørd.</i> : 19.00	
<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
		19.00	
<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
	Tlf. 67 23 83		
<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
	Tlf. 43 07 71		
<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
	Tlf. 50 91 91		
<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
	Tlf. 15 38 90		
<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5	<i>lørd.</i> : 18.00	
	Tlf. 64 18 20	<i>sønd.</i> : 10.00	
Porsgrunn	Sverresgt. 26	<i>lørd.</i> : 18.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	<i>sønd.</i> : 11.00	
Stavanger	Dronningensgt. 8	<i>lørd.</i> : 19.00 norsk messe	
<i>St. Svithun</i>	Tlf. 52 55 34 og 52 58 09	<i>sønd.</i> : 9.30 engelsk messe	
<i>Katolske kirke</i>		: 11.00 høymesse	
Stord		: 18.00 fransk messe	
<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i>			
<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>			
<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
Tromsø	Storgt. 94	<i>lørd.</i> : 19.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	<i>sønd.</i> : 11.00	
Trondheim	Schirmersgt. 1	9.00	11.00
<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 52 12 14		
Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00
<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949		
Voss	Finnesvegen 57	Etter avtale	
<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 51 25 10		
Ålesund	Nørvesund	<i>lørd.</i> : 17.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	<i>sønd.</i> : 8.30	11.00

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen a/s

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

Neste nummer utgis 7. april. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. (02) 20 72 48

Abonnement kr. 165,— pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 195,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

MAMMUT 23.2 — 3.4

Odd Abrahamsen: Døden er ingen avskjed, kr. 9.—

Barn skriver til Gud, kr. 9.—

Barnas Bibel, kr. 35.—

Broder Laurentius: Å venne seg til å leve nær Gud, kr. 9.—

C.S. Lewis: Brev til en venn

C.S. Lewis: Djevelen hever glasset

C.S. Lewis: Mirakler.

Alle C.S. Lewis å kr. 5.—

Macnutt: Helbredelse av hele mennesket, kr. 5.—

Mauriac: Jesu liv, kr. 9.—

TILBUD INNTIL 1. mai:

BIBELEN, bokm., nyn.

paper-back kr. 59.—

Mandag — fredag:

9.30 — 16.30

torsdag: 9.30 — 17.30

lørdag: 9.30 — 13.30

Katolsk pedagogikklag

Katolsk pedagogikklag er nå en realitet! Hvorfor?

Fordi det fins en god del katolikker, foreldre, lærere og andre som lurer på om det eksisterer noen egen katolsk pedagogikk, og som har gått sammen om å lete etter den.

— Er den pedagogikk en katolikk utøver, nødvendigvis en katolsk pedagogikk... eller må vi anstrenge oss for å finne fram til et fruktbart forhold mellom vår tro og vår oppdragergjerning?

— Er det mulig å finne noen pedagogiske holdninger som er mer katolske enn andre?

— Er det ønskelig å finne fram til spesielle katolske pedagogiske synsvinkler?

— Er dette problemstillinger du føler angår deg som oppdrager og underviser?

— Vil du fortsette å fundere på dem i ensomhet... eller kan du tenke deg å dele dine tanker og idéer med andre i et katolsk pedagogisk miljø, som med din hjelp kan bli aktivt og fruktbart?

Dette var noen spørsmål som du kan hjelpe oss å besvare.

Så til opplysningene:

På den konstituerende generalforsamling for KPL 24. januar 1987 ble disse valgt inn i styret:

Kirsten Wisløff Andresen, Bjørnstjerne Bjørnsons vei 39B, 1412 Sofiemyr

Karl Biehl, Nordstrandveien 71 H, 1164 Oslo 11 (kasserer)

Kristin Heffermehl, Lersolveien 19, 0876 Oslo 8 (leder)

Clemens Saers, Bønnesskogen 113, 5062 Bønes (nestleder)

Einar Mæsel, Eikekollen 1, 3770 Kragero

Kristin Markussen, Åsveien 7, 1324 Lysaker

Pastor Rolf Rollefson, Akersveien 5, 0177 Oslo 1

Av konkrete planer fremover vil vi nevne medlemsmøte lørdag 23. mai og et ukeseminar i august. Dette får du vite mer om senere, dersom du blir medlem.

Årskontingenten er kroner 100,— (halv pris for studenter og pensjonister). Bruk postgiro, kontonr. 2.47.0631 (KPL, Oslo).

Skulle du ønske flere opplysninger, kan du henvende deg til en av oss i styret.

Velkommen som medlem!

Vennlig hilsen
Kristin Heffermehl
for Styret i KPL

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Blikk på tiden

Om oppdragelse og sådant mer

Det er en stund siden nå. Jeg var invitert til å snakke om den katolske kirke ved en videregående skole. Idet jeg kommer inn i skolegården, hører jeg en umiskjennelig plystring fra en klynge med gutter. Dere vet av den sorten man drømte om å høre da man var pur ung. Den gangen ante jeg jo ikke at det var takket være min ordensdrakt jeg skulle få oppleve det. Jeg gikk bort til gjengen og takket så pent. Sa at det var en god låt å høre. De ble stumme. Så kom det fra en av dem: «Jøss, pingvinen snakker norsk!» Antagelig likte de dyr, for vi fikk en hyggelig prat.

Forleden dag kom jeg inn i en klasse — siste gym — der elevene tok meg i mot gumlende potetgull mens colaflasken gikk på rundgang. En satt med bena på pulten. Han fortalte meg forresten etterpå at han tenkte på å bli prest i den norske kirke. Jeg hadde lyst til å spørre ham om han ikke ville få problemer med å ha bena på preke-

stolen, men klarte å dy meg. Han og klassen forøvrig var forresten helt all right og spurte villig vekk. Men jeg tenkte jo i mitt stille sinn at det var noe anderledes enn da jeg selv tok artium ved samme gymnas.

Noen kvelder senere så jeg et program på TV med en sveitsisk psykolog, Alice Miller, som snakket om oppdragelse. En av hennes teorier var at Hitler var blitt masse-morder fordi han ble slått som barn. Riktignok hevdet hun at om man hørte til dem som hadde fått en kilevink som liten, ble man ikke nødvendigvis morder av den grunn. Det var betryggende.

Jeg er jo også egentlig mot å slå barn. Men jeg heller til den oppfatning at barn av og til gjør seg fortjent til en oppstrammer, og at de ikke tar skade av det hverken på sjel eller legeme.

Hvis oppdragelse innebærer å sette grenser, må det nødvendigvis komme til konfrontasjoner en gang iblant. Et hjem uten konflikter er dessuten intet idealhjem, sto det å lese i en avis nylig. Barn trenger å læres opp til å løse konflikter, ikke ved at foreldrene betingelsesløst kapitulerer for å få fred. «Gjør-som-du-vil»-holdningen, sier psykologene, tar fra barna den viktige følelsen av å være elsket. Det er lov å si nei, og et hjem uten regler mangler noe helt fundamentalt.

Jeg må innrømme at jeg liker at foreldre snakker til barna sine når de krabber opp på trikketsetet med sølete støvler. Eller ber dem reise

seg for å gi plassen til et eldre menneske. Det er kanskje tegn på at jeg er litt gammeldags, men jeg setter pris på litt alminnelig høflighet både hos barn og voksne. Jeg liker at man holder en dør åpen for meg, at man hjelper meg på med kåpen eller at en bilist vinker meg over gaten selv om jeg ikke går med stokk. Små ting, men dette med gode manérer er ingen opplagt sak selv ikke blant mine jevnaldrende.

Massemedia har etterhvert overtatt en stor del av barneoppdragelsen. Vi behøver ikke å ha sett meget på fjernsyn for å se hvordan barn og unge blir påvirket og også manipulert til holdninger og atferd. Men det kan det skrives meget om.

Jeg snakket ikke til ovennevnte gymnasiaster, fortalte dem ikke at jeg ikke syntes det var noe hyggelig å komme inn i en klasse som fløt av tomme colaflasker og chipsposer. Antagelig ville de bare ha flirt. Eller jeg kunne risikert å gi dem komplekser, og det er jo skadelig. Hva mon slags mennesker kunne de da kanskje utvikle seg til når de ble fullvoksne?

Jeg slo meg altså til ro med at det ikke var mitt bord. Sa bare til den søte lektoren at hun hadde min medfølelse.

Og gikk hjem til klosteret. Om kvelden ba jeg forresten en av de trede tenåringene vi har i huset om å ta bena ned fra salongbordet. Dét var jo mitt bord . . . Håper hun ikke får varig mén av det!

Mater Olava